

Kopitarjev

GLAS

www.vodice.si
števila 7, september 2024

**16. seja Občine
Vodice** 3

**Slavnostna
seja** 4

**Intervju:
Tija Vrhovnik** 10

**Ko zvonovi
zapojo** 15

Turnir 3x3 21

**Osrednji
članek** 24

Uvodnik

Toliko barvitosti člankov. Hvala vsem, ki ste prispevali svoj košček, lepo je videti koliko različnih društev in dogajanj imamo. Še naprej upamo, da boste pisali, hkrati pa se opravičujemo vsem tistim, ki jih zaradi prostora ta mesec nismo uspeli vključiti.

Na letošnjem občinskem prazniku smo spoznali izjemne posameznike, ki so s svojim talentom, predanostjo in trdim delom zaznamovali naše kraje. Svoji skupnosti so dali neprecenljiv dar - čas, znanje in energijo. Njihovi dosežki so rezultat nenehnega prizadevanja za izboljšanje kakovosti življenja vseh nas. S podelitvijo priznanj smo jim izrazili iskreno hvaležnost in jih spodbudili, naj še naprej ustvarjajo in navdihujejo.

Prav tako navdihujoča je življenjska zgodba Tije Vrhovnik, ki je kljub izzivom življenja z invalidnostjo dosegla vrhunske rezultate na več področjih. Ni le športnica, je tudi uspešna trenerka, ki svoje znanje in izkušnje rada deli naprej. Njena udeležba na letošnjih olimpijskih igrah v Parizu je krona njene kariere in hkrati spodbuda za naprej.

Ob začetku novega šolskega leta toplo pozdravljamo prispevke nove ravnateljice vrtca, ki se nam bo na kratko predstavila. Oglasila se je tudi vodja podružnične OŠ Utik, šola Vodice pa prinaša nekaj informacij o programu Erasmus. Vzgojiteljicam, učencem in ostalim zaposlenim želimo uspešno in veselo v novem šolskem letu.

Polna luna, ki je za nami in prinaša malo hladnejše dni, nas opozarja, da nimamo veliko časa, da z vrtov pobere-mo pridelke in se pripravimo na "zimsko spanje". Čeprav je pobiranje sadov narave izkušnja nas vseh, se tradicije in obredi, povezani s tem, od družbe do družbe zelo razlikujejo. Od bogatih kmetijskih pokrajin Severne Amerike do starodavnih običajev v drugih delih sveta je čas žetve in pobiranja pridelka tudi čas praznovanja, hvaležnosti in priprave na tihe in mirne zimske dni.

Upamo, da boste prebrali kaj zanimivega. In ne spreglejte vabil na domače dogodke, ki vas čakajo v čudovitem, barvitom mesecu oktobru.

MARJA KOŽELJ
Odgovorna urednica

NASLOVNA SLIKA - MIJA ROZMAN

ČEBULA

TEHNIKA AKRIL

velikost 40x50cm brez okvirja

Uvodnik	2
Občinski svet	3
Šola in vrtec	6
LAS projekti	9
Intervju	10
Društveni utrip	13
Osrednji članek	24
Ujemite zaklade narave	28
Kulturna dediščina	29
Umetnost in kultura	30
Obvestila	32

Javno občinsko glasilo Kopitarjev glas je vpisano v razvid medijev pri Ministrstvu za kulturo Republike Slovenije pod zaporedno številko 462.

Izdajatelj: Občina Vodice, Kopitarjev trg 1, Vodice

Glasilo prejmejo vsa gospodinjstva in pravne osebe v občini brezplačno.

Izhaja mesečno v 1800 izvodih.

Odgovorna urednica: Marja Koželj

Pomočnica urednice: Natalija Golob

Uredniški odbor: Irena Mraz, Helena Čerin, Natalija Golob, Maruša Pavlin

Lektor: Grega Rihtar

Fotografije: Tina Kosec in ostali

Celostna grafična podoba: Rok Štupar

Prelom in oblikovanje: ExoGraf, Janez Hočevar s.p.

Tisk: Kubelj d.o.o.

Datum natisa: september 2024

Naslov uredništva: Kopitarjev trg 1, 1217 Vodice

Elektronski naslov: kopitar@vodice.si

Javno občinsko glasilo Kopitarjev glas na spletu: www.vodice.si

Sporočilo bralcem: Odgovorna urednica si pridržuje pravico do objave ali neobjave, krajšanja, povzemanja ali delnega objavljanja nenaročenih prispevkov v skladu s prostorskimi možnostmi. Izjema so odgovori in popravki objavljenih informacij, ki bi lahko prizadeli posameznikovo pravico ali interes, kot to določa zakon. Vsi prispevki morajo biti opremljeni s polnim imenom in naslovom odgovorne fizične osebe (tudi v primeru institucij, organizacij, strank, društev ipd.) ter po možnosti s telefonsko številko, na kateri je mogoče preveriti avtentičnost avtorja. Zaradi različnih datumov izida bomo vaše prispevke objavili, kolikor hitro bo mogoče.

16. redna seja Občinskega sveta Občine Vodice

OBČINA VODICE

✎ NATALIJA GOLOB

Na septembrski seji so se svetniki med drugim seznanili s poročilom nadzornega odbora ter potrdili predloge za občinska priznanja, ki jih bo Občina ob občinskem prazniku tudi letos podelila zaslužnim občanom in društvom za njihove dosežke.

Župan **Aco Franc Šuštar** je podal obrazložitev Zaključnega računa Proračuna Občine Vodice za leto 2023, ki je bil predhodno potrjen s strani Odbora za finance. V letu 2023 so bili odhodki realizirani v višini 5.509.228 evrov, kar predstavlja 84-odstotno realizacijo načrtovanih odhodkov. Poglavitni projekti, ki so se zamaknili ali pa se še niso v celoti izvedli, so izgradnja povezovalnega kanala, oskrba s pitno vodo na območju zgornje Save, tj. krvavški vodovod, glavna cesta Želodnik-Vodice, postavitve dvigala na občinski stavbi, posamezne investicije v javno razsvetljavo ter priprava investicijske dokumentacije.

Svetniki so v nadaljevanju seje potrdili vse predloge za občinske nagradenice, ki jih je posredovala mandatno-volilna komisija. Naziv častne občanke bo tako letos prejela sedaj že upokojena ravnateljica **Hedvika Rosulnik** za njena dolgoletna prizadevanja na področju vzgoje in izobraževanja. Plaketo Občine Vodice bodo podelili **Lovski družini Vodice** za njihov družbeni prispevek pri ohranjanju okolja, **Folklorni skupini Narodnih noš Vodice** za zasluge in dosežke na kulturnem področju, **Štabu Gasilske**

zveze Vodice za njihovo pripravljenost pomagati ter **Juliji Markovič Halik** za vrhunske dosežke na domačih in mednarodnih plesnih tekmovanjih. Več o nagrajencih lahko preberete v prispevku s slavnostne seje. Pri nadzoru porabe proračunskih sredstev za investicijski projekt 138-12-0001 infrastruktura JP 962791 (Mlakar Bukovica) je nadzorni odbor ugotovil nepravilnosti in nesmotrno ravnanje ter Občini izdal ustrezna priporočila.

Župan je prisotne informiral o izvedenih aktivnostih in predvidenih ukrepih za izboljšanje poplavne varnosti na območju občine Vodice. Jeseni je predviden sestanek z Direkcijo RS za vode, na katerem se bo dorekel način nadaljnjega sodelovanja in podpisala pogodba, na podlagi katere se bodo lahko začeli izvajati sistemski ukrepi za zmanjšanje poplavne ogroženosti. Severno od na-

selja Vodice proti Brniku in severno od Lokarij je tako predvidena izgradnja dveh zadrževalnikov, s katerima se bo omejil pritok vode severno od občine z območja Brniškega polja. V načrtu je tudi ureditev celotne struge kanala vodotoka Graben. Za zahodni del pa je v pripravi projekt celotne ureditve prevodnosti vseh pritokov zaledne vode in kanalov od Vodice do Polja in nekatere rešitve za območje od Zapog do Repenj. Direktor **Ivan Kenda** je poročal o aktualnem stanju v občinski upravi in stanju odprtih projektov. Svetniki so se seznanili tudi s potekom projekta odvajanja in čiščenja odpadnih voda v aglomeracijah Zapoge, Dobruša, Repnje, Selo in Vojsko (Gmajnica).

Ob zaključku seje je tako, kot je že v navadi s strani občinskih svetnikov sledilo še nekaj vprašanj, pobud in predlogov, na katere je župan tudi odgovoril.

Turistično društvo Vodice

vas vabi na prireditev :

REVĴJA LJUDSKIH PESMI

Zgodila se bo: **v petek, 4.10.2024, ob 18.uri**

v Kulturnem domu v Vodicah

Prireditev je načrtovana v sklopu praznovanja občinskega praznika, zato vas vsi skupaj vabimo, da se udeležite tega dogodka. Priprave so v polnem teku, nastopili bodo nekateri zbori iz naše občine, na naše vabilo so se odzvali tudi imenitni pevci iz drugih krajev in pokrajin, ki z veseljem prepevajo v svojem narečju. Naj omenimo samo nekatere: Zagoriški fantje z Dolenjskega, Šentjanški jurjevalci, Kvartet Bršljan iz Vipavske doline, vokalna skupina Mavrica iz Postojne.

Veselim se vašega obiska in druženja z vami ob koncu prireditve, ko si bomo vzeli čas in skupaj zapeli še kakšno domačo vižo.

TD Vodice

30 let Občine Vodice s sloganom Skupaj

Slavnostna seja

 NATALIJA GOLOB
 TINA KOSEC

Na večer praznika Občine Vodice, ki ga vsako leto obeležujemo 9. septembra – to je dan, ko je v veljavo stopil prvi statut Občine Vodice, je v dvorani Kulturnega doma Vodice že tradicionalno potekala slavnostna seja Občinskega sveta Občine Vodice. Tudi tokrat je bila v ospredju prireditve podelitev občinskih priznanj zaslužnim posameznikom, društvom oziroma pravnim osebam za njihove posebne dosežke in delu v skupno dobro.

Slovesnost ob občinskem prazniku je z imenitnim glasbenim programom obogatila Godba Vodice, za energične plesne vloške pa so poskrbele vodiške mažoretke in twirlerice, vodiški plesalci ter vodiška folklorna skupina.

Uvodoma je slavnostni govornik, župan **Aco Franc Šuštar**, izrekel iskrene čestitke ob 30. obletnici delovanja naše občine, ki z letošnjim občinskim sloganom Skupaj odseva močno sporočilo in bistvo naše lokalne skupnosti. »Skupaj gradimo boljši jutri, skupaj še naprej gradimo Občino Vodice«. Župan je ob tej priložnosti izpostavil nekaj večjih uspešno zaključenih projektov v zadnjem obdobju, tj. gradnjo fekalne kanalizacije CO, sočasno gradnjo infrastrukture v Polju, Utiku in Bukovici, nov krvavški vodovod in obvoznico Vodice, ter pozval svetnike k čim večji enotnosti in pripravljenosti pri pravočasni izpeljavi treh še odprtih pomembnih projektov, za katere smo že dobili nepovratna sredstva.

Nika Dermastja

Šuštar je v nadaljevanju podelil priznanja župana. Prvo priznanje župana Občine Vodice je prejela mlada modna oblikovalka in kostumografinja **Nika Dermastja** za predano sodelovanje na gledališkem kulturnem področju.

Drugo priznanje župana Občine Vodice je prejel **Milan Podgoršek** za 40 let pevskega in kulturnega udeleževanja, skrbno angažiranost za krajevno kulturno dediščino ter veliko solidarnost za soljudi v obliki krvodajalstva.

Tretje priznanje župana Občine Vodice je prejel **Janez Kadivec** za izjemno zavzeto delo na področja gasilstva, za sodelovanje pri izgradnji komunalne in cestne infrastrukture ter spodbujanje razvoja domačega kraja Repnje.

Naslednji priznanji župana Občine Vodice sta prejeli sestre plesalki **Klara** in **Tia Caserman**. Klara je

Milan Podgoršek

Janez Kadivec

priznanje župana prejela za izvrstne dosežke na državnih tekmovanjih v plesni disciplini akrobatskega rokenrola, kjer je osvojila prvo mesto na državnem prvenstvu v Pokalu Slovenije. Tia je priznanje župana prejela za odlične rezultate v različnih plesnih disciplinah Hip hopa in street show dancea, kjer na državnem in svetovnem prvenstvu v formacijah zaseda najvišja mesta.

Šesto priznanje župana Občine Vodice je prejel **Luka Rozman** za strokovno delo na področju arheologije, aktivno sodelovanje z občino Vodice ter aktivno sodelovanje pri arheoloških raziskavah po vsej Sloveniji.

Sledila je podelitev plaket Občine Vodice, ki jih podeljuje občinski svet Občine Vodice.

Prvo plaketo Občine Vodice je prejela **Lovska družina Vodice** za 70 let delovanja in za izjemen prispevek k

Klara in Tia Caserman

Luka Rozman

ohranjanju biotske raznolikosti narave, skrb za divjad ter okolje in za aktivno sodelovanje pri družbenih dejavnostih v občini.

Drugo plaketo Občine Vodice je prejela **Folklorna skupina Narodnih noš Vodice** za 10-letno delovanje in pomemben prispevek k ohranjanju in promociji kulturne dediščine in identitete, folklorne tradicije ter obogatitev kulturnega življenja v občini.

Tretjo plaketo Občine Vodice je prejela **Štab Gasilske zveze Vodice** za zasluge in prispevek pri razvijanju in krepitvi pripravljenosti, izvajanju zaščite, reševanja in pomoči ter odpravljanju posledic naravnih in drugih

Lovska družina Vodice

Folklorna skupina Narodnih noš Vodice

Štab Gasilske zveze Vodice

nesreč v času avgustovskih poplav v letu 2023. V dnevni sestavi Štaba so delovali **Uroš Talan** kot vodja intervencije, **Klemen Dolenc** kot vodja operative, **Marko Štupar** kot vodja logistike in **Erika Potrč Hribar** kot vodja načrtovanja, v nočni sestavi pa so delovali **Roman Baliž** kot vodja intervencije, **Emil Semenič** kot vodja operative in **Bogomir Novak** kot vodja logistike.

Četrto plaketo Občine Vodice je prejela plesalka **Julija Markovič Halik** za vrhunske dosežke na domačih in mednarodnih tekmovanjih ter večkratni naslov državne prvakinje v latinskoameriških in standardnih plesih.

Najvišje priznanje, naziv častne občanke, je prejela **Hedvika Rosulnik** za dolgoletni izjemen prispevek k razvoju in vzgoji predšolskih otrok, medgeneracijsko povezovanje in vodenje Vrtca Škratek Svit Vodice z veliko predanostjo, strokovnostjo ter inovativnostjo in za pozitiven vpliv na vzgojno-izobraževalni sistem v občini. Dolgoletno kariero ravnateljice Vrtca Škratek Svit Vodice je sklenila z letošnjim letom. Zaposleni pravijo, da se je Rosulnikova ves čas trudila za dobro počutje vseh otrok in osebja v vrtcu, prav tako je prisluhnila željam staršev in zaposlenih, ki jim je skušala ustreči, če je bilo le v njeni moči. Trudila se je, da bi otroci čas, ko niso s svojimi starši, preživ-

ljali karseda kvalitetno. Prizadevala se je za kakovostno delo ter vnašanje novosti. Gospa Hedvika je v svojem zahvalnem govoru povedala, da je delati za otroke in delati za najmlajše najlepše. Ob tem se je zahvalila županu in občinskim svetnikom za podporo pri uresničevanju številnih idej in projektov v domačem vrtcu, vsem zaposlenim vrtca, s katerimi so skupaj gradili bogat program za najmlajše in številnim generacijam staršev za zaupanje.

Čestitkam vsem dobitnikom priznanj se pridružujemo tudi v našem uredništvu.

Julija Markovič Halik

Hedvika Rosulnik

Na OŠ Vodice obudili Erasmus+ projekte

✍️ ANDREJA BEČAN
📷 KATJA HOČEVAR, MATEJ JANČIČ,
ANDREJA BEČAN

Projekt Erasmus+ »Skoči iz učilnice in vdihni svet«

Na Osnovni šoli Vodice smo znova obudili projekt Evropske unije Erasmus+, ki omogoča izobraževanje učiteljev v tujini, sledenje na delovnem mestu ter izmenjave učencev. Po obdobju pandemije covid-19 smo opazili upad socialnih veščin pri učencih, zmanjšano telesno aktivnost ter manjšo povezanost z naravo. Zato smo zasnovali projekt »Skoči iz učilnice in vdihni svet«, ki se je izvajal od septembra 2022 do februarja 2024.

V sklopu projekta je sedem učiteljev odšlo na izobraževanje v tujino, z namenom razširitve obstoječe učilnice v naravi. Razširili smo jo z 21 lesenimi hišicami in priročnikom, ki vključuje socialne igre, vaje čuječnosti, načrtovanje pouka v naravi ter vaje zaznavanja okolja. Učitelji so se izobraževali o okoljskih vsebinah, ena učiteljica pa je obiskovala tečaj o delovanju šolskega vrta kot majhne kmetije.

Na podlagi pridobljenega znanja so učitelji zasnovali okoljsko obarvane razredne ure, ki jih učenci 8. in 9. razredov lahko izvajajo na prostem, v okolici šole, s pomočjo lesenih hišic. Na ta način spoznavajo trajnostno organizirana zelena mesta, razmišljajo o možnostih organiziranosti naselja Vodice, ki bi bilo še bolj naravi prijazno. Učijo se o krožnem gospodarstvu in snujejo primere le tega v Občini Vodice. Računajo svoj okoljski odtis ter raziskujejo vnos mikroppla-

stike v okolje v svojih domovih.

Poleg tega je ena učiteljica okrepila digitalne kompetence na področju snemanja in obdelave kratkih posnetkov, ki jih lahko uporabimo kot dodatno orodje pri pouku. V priročniku »Skoči iz učilnice in vdihni svet« so zbrane vaje čuječnosti, ki učencem pomagajo pri stiku s sabo, okoljem in sproščanju pred težkimi situacijami. Mobilnosti so potekale v Španiji (Tenerife, Alicante), na Portugalskem (Lizbona, Madeira, Azori) in v Italiji (Soverato). Po vrnitvi so učitelji na delavnici predstavili uporabo lesenih hišic in priročnika svojim kolegom, ki jih sedaj vključujejo v pouk na prostem ter v učilnicah.

Nadaljevanje z Erasmus+ in nov projekt za dvig digitalnih kompetenc

V februarju 2024 smo na OŠ Vodice

ponovno prijaviли Erasmus+ projekt, tokrat s poudarkom na dvigu digitalnih kompetenc učencev in učiteljev. Ugotovili smo, da učenci kljub pogosti uporabi digitalne tehnologije ne obvladajo osnovnih digitalnih veščin, kot so pošiljanje elektronske pošte, uporaba programov Word in PowerPoint, shranjevanje in iskanje dokumentov ter iskanje in preverjanje informacij na spletu. Ker računalniški pouk ni dostopen vsem učencem, saj se izvaja le v okviru izbirnih predmetov, smo prepoznali potrebo po dodatnem izobraževanju. V okviru novega projekta se bo 18 učiteljev udeležilo izobraževanj o digitalnih kompetencah, tri učiteljice pa bodo opravljale sledenje na delovnem mestu v Nemčiji, na Švedskem in Norveškem. Poleg tega smo se prijaviли na projekt »Digitrajni

učitelj», katerega vodja je učiteljica Barbara Kermavner. Skupaj s strokovnim timom smo zasnovali strategijo digitalnega opismenjevanja učencev, pri kateri bodo sodelovali tudi učitelji, ki se bodo izobraževali v tujini.

Kot del tega projekta bomo 14. novembra ob 18. uri v Osnovni šoli Vodice organizirali okroglo mizo na temo **„Digitalno opismenjevanje slovenskih učencev v današnjem času“**. Na dogodek vabimo učitelje, starše in strokovnjake s področja digitalnih kompetenc.

Na OŠ Vodice se bomo trudili, da strategijo razvoja digitalnih kompetenc postopoma implementiramo v šolsko delo, z namenom, da naši učenci zapustijo šolo z osnovnim znanjem uporabe digitalne tehnologije, ki jim bo v pomoč v vsakdanjem življenju in nadaljnjem izobraževanju.

Sofinancira
Evropska unija

Z novim šolskim letom v Utiku malo drugače

  URŠA MERČON

Za nami so zelo dolge poletne počitnice, polne novih dogodivščin in lepih spominov. A spet je prišel september in z njim dan, ko se po dveh mesecih znova odprejo šolska vrata in oživijo razredi in hodniki.

V podružnični šoli Utik, ki jo letos obiskuje 44 učencev, od 2. do 4. razreda, se je letošnje šolsko leto začelo nekoliko drugače. Prvi šolski dan, v ponedeljek, 2. septembra, sta učence 2. in 3. razreda obiskala ravnatelj Jure Grilc in pomočnica ravnatelja Klavdija Cof Mlinšek. Na igrišču šole sta pozdravila 31 učencev in jim namenila nekaj vzpodbudnih besed ob začetku novega šolskega leta. Učenci 4. razreda niso bili prisotni, saj so se ta dan že zgodaj zjutraj odpravili v Zambratijo, na petdnevno poletno šolo v naravi.

Se sprašujete, kje so bili učenci 1. razreda? Letos v PŠ Utik prvič ni oddelka 1. razreda, saj se je večina učencev vpisala v matično šolo v Vodice. Ja, kar manjkali so nam prvo-

šolci, saj so učenci preostalih razredov prvi dan zanje vedno pripravili sprejem in jih z veseljem sprejeli v šolske vrste.

A pravijo, da je vsaka stvar za nekaj dobra. Učilnico, ki je ostala prazna, smo preuredili v računalniško učilnico. V njej bodo četrtošolci obiskovali izbirni predmet računalništvo. Namenjena pa bo tudi drugim obšolskim dejavnostim.

To pa še ni vse. Če se boste peljali mimo igrišča PŠ Utik, boste na njem lahko opazili povsem nove označbe. Med poletnimi počitnicami je naše šolsko igrišče dobilo novo podobo. Na njem sta mali in veliki ristanec, nove črte za košarko in igro

med dvema ognjema, dvajset malih barvnih krogov ter ogromen krog. Ob robu igrišča imamo tudi meter s številkami, da učenci lahko preberejo dolžino svojih metov.

Letos nas je v Utiku pričakalo kar nekaj novosti in upamo, da se nam prihodnje šolsko leto pridružijo še prvošolci. Nič novega pa ni, da so prvi teden pouka na prehodih za pešce za varnost poskrbele članice Društva upokoјencev Bukovica-Utik, za kar se jim učenci in delavci šole iskreno zahvaljujemo.

Vsem učencem želimo prijetno, varno in uspešno šolsko leto, staršem in učiteljem pa veliko dobre volje, strpnosti in pozitivne energije.

Zahvala

Spoštovani, počitnice so zaključene in jutri je prvi šolski dan. Ob koncu vsakega šolskega leta si starši zastavljamo vprašanje, kako organizirati varstvo za naše otroke. V pomoč so nam tudi kratkočasnice, ki jih organizirate v Občini Vodice. Želela bi se vam zahvaliti za izvedbo letošnjih kratkočasnic. Nam staršem šoloobveznih otrok, ki še ne morejo biti sami doma med počitnicami, kratkočasnice res veliko pomenijo in nam olajšajo organizacijo desetih tednov počitnic. Letošnje so trajale dlje časa (8.30–15.30), tako da smo bili starši lahko v službah, otroci pa so počitnice preživljali s sovrstniki in prijaznimi animatorji. Zabavali so se ob različnih dejavnostih, uživali v naši lepi naravi, poskrbljeno je bilo tudi za kosilo in obilo lepih doživetij.

Zdi se mi prav, da zaposleni na Občini slišite naše odzive in da veste, da cenimo vaša prizadevanja. Tudi sama v službi organiziram in sodelujem pri organizaciji in izvedbi različnih dogodkov, tako da dobro vem, koliko dela, organizacije, koordinacije in tudi dobre volje je potrebno za njihovo izvedbo.

Hvala in uspešno delo še naprej.

Katarina Kočič

Vrtec Škratek Svit Vodice – Novo vrtčevsko leto

✎ ANDREJA ČREŠNIK
📷 ARHIV VRTCA

Spoštovani!

Naj vas najprej prijazno pozdravim in nagovorim kot nova ravnateljica Vrtca Škratek Svit Vodice. Dolgoletna ravnateljica Vrtca gospa Hedvika Rosulnik se je po letih predanega dela upokojila. Ravnateljica vrtca sem postala maja 2024. Prihajam iz vasi Skaručna, kjer s svojo družino živim skoraj šest let.

Hvaležna sem, da sem dobila prilžnost tako odgovornega dela, poslanstva, kot je voditi vrtec v našem lokalnem okolju. V vseh letih vodenja gospe Hedvike Rosulnik je vrtec vedno iskal in tkal vezi z lokalnim okoljem ter poskrbel za otroke, starše in zaposlene.

Vsi zaposleni Vrtca Škratek Svit Vodice se bomo trudili spoštovati in upoštevati vrednote našega vrtca: ljubezen, spoštovanje in profesionalnost do otrok, sodelovanje s starši, predanost delu ter ekološko ozaveščenost. S svojim strokovnim znanjem, avtonomijo in odnosom bomo zagotavljali varno ter spodbudno okolje za otroke našega lokalnega okolja. Vizija vrtca »SKUPAJ RASTEMO« nas povezuje ter krepi sodelovanje vseh deležnikov vrtca in spodbuja k vseživljenjski rasti majhnih in velikih.

V vrtec je vključenih vse več otrok, saj ta zagotavlja vzgojno-izobraževalne vsebine ter skrbi za vsa področja otrokovega razvoja in spodbudno ter varno učno okolje. Zgodnji razvoj otroka je ključen za posameznikovo življenje v prihodnosti. Ker otroci ve-

čji del dneva preživijo v vrtcu, sta izjemnega pomena odnos in zaupanje vrtcu.

Še vedno pa so starši tisti, ki imajo odgovornost vzgoje v svoji družini. Ne glede na čas, ki ga otrok preživi v vrtcu ali domačem okolju, sta vzgoja in zgled staršev ter družine ključnega pomena za otrokovo popotnico v

življenju. Predšolsko obdobje otroka in vsa podpora, ki jo otrok v tem zgodnjem obdobju potrebuje ter prejme v svoji družini in vrtcu, oblikujeta otrokovo osebnost ter pogled na življenje, ljudi in odnos z njimi.

Velikim in majhnim želim prijetno, zdravo, igrivo ter radostno šolsko oz. vrtčevsko leto 2024/2025.

Javni poziv

Objavljen je Javni poziv za izbor projektov LAS Za mesto in vas

✎ KATARINA GODEC

Namen Javnega poziva je izbor projektov, katerih rezultati prispevajo k uresničevanju ukrepov, določenih v Strategiji lokalnega razvoja na območju LAS Za mesto in vas, ki pokriva območje občin

Domžale, Komenda, Medvode, Mengeš, Trzin in Vodice. Sredstva iz dveh evropskih skladov (Evropski sklad za regionalni razvoj in Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja) so namenjena razvoju podeželja po željah in potrebah lokalnega prebivalstva.

Imate projektno dejo, vezano na dvig kakovosti bivanja, varstvo okolja ali trajnostni razvoj podeželja? Potem ste lepo vabljeni, da si na naši spletni strani (<https://www.las-mestoinvas.si/>) ogledate objavljen Javni poziv. Ta je bil odprt konec julija, prijave pa zbira do 21. 10. 2024.

Za kakršnakoli vprašanja smo ekipa vodilnega partnerja LAS Za mesto in vas dosegljivi na elektronskem naslovu las-zmv@rralur.si in na telefonski številki 01 306 19 05.

Tija Vrhovnik »Omejitev postane omejitev takrat, ko ji pustiš, da te omejuje«

udeleženka paraolimpijskih iger v Parizu

HELENA ČERIN
VID PONIKVAR, SINIŠA KANIŽAJ
IN OSEBNI ARHIV

Čeprav se je Tija Vrhovnik rodila brez spodnjega dela desne roke, je z vztrajnostjo, trdim delom in ljubeznijo do športa postala vrhunska športnica, trenerka, magistrska študentka psihologije in štipendistka Združenja evropskih nogometnih zvez (UEFA).

S Tijo Vrhovnik smo se pogovarjali po vrnitvi s paraolimpijskih iger, kjer je zastopala Slovenijo z reprezentanco v odbojki sede. Zasedle so šesto mesto in bile na začetku ob doseženem rezultatu malce razočarane, saj jim ni šlo vse po načrtu; a ostali bodo nepozabni spomini. Posebni občutki ob poslušanju slovenske himne in bučni podpori s tribun. Najbolj ganljiv pa je bil topel sprejem ob vrnitvi v domačem Utiku.

Slovenska ženska reprezentanca v odbojki sede je v evropskem vrhu že od leta 1999. Lani ste bile evropske podprvakinje. Kdaj in kako ste se ekipi pridružili vi?

V odbojko sem prišla preko nogometa. In sicer je Matic, ki je bil vrsto let navijač Radomelj, v nesreči izgubil nogo in takrat začel igrati odbojko sede. Na zaključnem pikniku za konec nogometne sezone smo nato igrali odbojko in takrat me je povabil zraven na trening. To je bilo leta 2017, ko sem bila sicer sama še zelo aktivna v nogometu in sem imela visoke cilje kot nogometašica, vendar sem se takrat udeležila nekaj treningov, povabili so me zraven na

evropsko prvenstvo, ki je tisto leto potekalo v Poreču in od takrat sem del ekipe.

V čem je bistvena razlika med odbojko stoje in odbojko sede? Imate manjše igrišče, nižjo mrežo ...?

Bistvena razlika je seveda, kot že samo ime pove, da se igra sede. To pomeni, da mora biti zadnjica, razen v nekaterih izjemah, vseskozi v stiku s tlemi. Temu primerno je tudi igrišče zato manjše (5 x 6 m) in nižja mreža (105 cm). Pravila so sicer enaka kot pri odbojki, edina razlika je še to, da se lahko blokira začetni udarec (servis).

Ste morali prilagoditi tehniko igranja odbojke sede, glede na to, da nimate spodnjega dela desne roke?

Sama sem od nekdaj sicer igrala odbojko (npr. v šoli) in me ta „pomankljivost“ ni nikdar ovirala, da se v katerem športu ne bi preizkusila. Res pa je, da je odbojka sede pravzaprav bolj namenjena tistim, ki težje stojijo (npr. imajo amputacijo spodnjega

Tija Vrhovnik

uda ali pa težave z mišicami ...), zato smo pravzaprav igralke brez rok tiste, ki smo v ekipi „prave invalidke“. Naša ekipa je v tem nekaj posebnega, saj imamo v ekipi kar štiri igralke z ročno amputacijo.

Ste prejemnica dveh laskavih nazivov za leto 2023: Perspektivna mlada športnica in z ekipo odbojka sede Naj športnik invalid ... Poleg tega, da ste vrhunska športnica v odbojki sede, igrate nogomet, ste tudi odlična trenerka. Vaša ekipa – dekleta do 13 let ŽNK Radomlje – so državne podprvakinje. Kaj vam pomeni šport in kako vam uspe združevati dva različna športa in trenerško vlogo?

Tija Vrhovnik s soigralkami na tekmi v odbojki sede v Parizu

Nogomet je in vedno bo moja prva športna ljubezen. Odbojko sicer trenutno igram bolj »profesionalno«, nogomet pa je tisti šport, ki ga igram za dušo. Ravno zato, ker sem se bolj preusmerila v igranje odbojke (čeprav še vedno kdaj odigram tudi kako tekmo nogometa), sem se usmerila v trenerstvo, da sem lahko na tak način še vedno čim bolj v stiku z nogometnim svetom. Preko ukvarjanja s športom sem se naučila dobrega organiziranja in usklajevanja stvari (npr. šport-šola, pa potem kasneje oba športa in šolo). Če imaš željo in voljo, menim, da ti lahko uspe usklajevanje stvari, ki ti nekaj pomenijo. Res pa je, da ne bi šlo brez podpore ljudi, ki so okoli mene.

Kakšna znanja in izkušnje bi radi prenesli na ta mlada dekleta?

Predvsem jim želim omogočiti to, kar morda sama v mladosti nisem imela. Okolje, ki jim daje možnost, da se lahko začnejo ukvarjati z nogometom in v katerem se lahko razvijajo, tako osebno kot v športnem smislu. Res je, da imajo nekatere željo že v mlajših letih postati profesionalne športnice, vendar menim, da na koncu najbolj šteje to, da se preko športa osebno razvijajo, pridobijo socialne stike in veščine, ki jim bodo prav prišle na vseh področjih v življenju.

Kako ste se spopadali s svojo drugačnostjo med odraščanjem in kako vas je to oblikovalo kot športnico?

Mislim, da sem zelo dolgo skrivala oz. zanikala, da nisem nič drugačna od drugih in z vsako priložnostjo to želela tudi dokazati. Nikoli nisem zlahka odnehala, vedno sem iskala rešitve in mislim, da sta mi ta vztrajnost in nepopustljivost najbolj pomagali tudi v športu. Menim, da me

Dekleta do 13 let ŽNK Radomlje so bile državne podprvakinja

je oblikoval šport in ne moja drugačnost, v športu sem se počutila sproščeno in preko športa sem oblikovala in gradila svojo osebnost.

Kakšni so v Sloveniji pogoji za športno udejstvovanje invalidov?

Že dejstvo, da sem sama pravzaprav po naključju izvedela za odbojko in preko nje za šport invalidov na splošno, morda pove veliko o tem, kakšni so pogoji oziroma kakšno je poznavanje parašporta v Sloveniji. V zadnjih letih pa se je veliko naredilo na sami promociji, predvsem partnerstvo z Lidlom je ogromno pripomoglo k temu.

Ko vas srečamo, kakšen pozdrav je za vas najbolj sprejemljiv? Rokovanje z levico ali kaj drugega?

Nikoli nisem razmišljala o tem, sama vedno pozdravim z levico, saj mi veliko pomeni, da se lahko dotaknem drugega sočloveka. Pravzaprav mi je vseeno.

Kaj točno je z vašo desno roko in ali obstaja razlaga, zakaj se je to zgodilo?

Rodila sem se s podkomolčno amputacijo, kar pomeni, da se moja de-

sna roka konča malo pod komolcem. Prave razlage za to, zakaj je prišlo do tega, naj ne bi bilo.

Kakšna je vaša vsakdanja rutina s protezo?

Nimam rutine. Vajena sem nošenja proteze, kamorkoli grem od doma, jo načeloma vedno nosim, doma sem po navadi brez.

Je kaj, kar bi radi počeli, a ne morete? Lahko vozite avto?

Lahko vozim avto, edina prilagoditev je to, da vozim avto na avtomatske prestave. Za zdaj sem vedno našla rešitev za vse stvari, tako da ne bi rekla, da sem kje zares omejena in da obstaja kaj, kar si zelo želim, pa ne morem.

Delate tudi magisterij iz psihologije. Se študij in šport dopolnjujeta?

Res je, trenutno končujem magistrski program. Za študij sem se odločila, ker me zanima športna psihologija, čeprav v Sloveniji v sklopu študija ne obstaja konkretna usmeritev v to vejo psihologije, ampak se ta pot začne po zaključku študija z različnimi dodatnimi usposabljanji in s praktičnim delom s športniki. Me-

nim, da sta psihologija in psihološka priprava športnika zelo pomembni v vrhunskem športu, čeprav v Sloveniji še ni toliko razširjeno, ampak se vedno bolj krepi zavedanje tudi v tej smeri.

Kako se vi spopadate s pritiski tekmovanj na tako visoki ravni?

Moram reči, da v začetku sama nikoli nisem razmišljala o psihologiji in psihološki pripravi. Šport ti enostavno nudi tako okolje, kjer se moraš s tem naučiti spopadati in tako vsak pravzaprav nezavedno športniki sami pri sebi najdemo individualne načine spopadanja s pritiski. Pomembno je predvsem poznavanje samega sebe, da začutiš, kdaj trema in napetost nista več pozitivni in potem poiskati način, ki ti v tistem času ustreza, da se s tem spopadeš. Meni pred tekmo največkrat pomaga glasba, med samo tekmo pa se poskušam umiriti z dihanjem.

Kakšen je vaš nasvet tistim, ki imajo kakršnokoli omejitve?

Omejitev postane omejitev takrat, ko jiпустиš, da te omejuje. Največkrat vedno obstaja pot, čeprav prilagojena. Ko te ni, je to treba priznati, se s tem sprijazniti in najti drugo pot. Vsak ne glede na to, ali mu kaj manjka ali ne, ima nekaj, kar bi lahko bila njegova omejitev, vidna ali nevidna. Odvisno od načina spopadanja s tem pa je, ali ga ta omejitev res ovira ali ne.

Kako pomembna vam je podpora vaših bližnjih?

Zelo. Zato bi se rada zahvalila moji družini, ki me podpira in sprejema moj način življenja, in vsem sosedom v Utiku, ki so mi pripravili tople sprejem ob vrnitvi iz Pariza. Njihova podpora in spremljanje mojih nastopov mi ogromno pomeni.

Podpora bližnjih Tiji veliko pomeni

To noro poletje na Strahovici

✎ ANNA HOČEVAR
📷 ARHIV SD STRAHOVICE

V dolini Strahovice se je to poletje dogajalo na polno. Lahko bi se vprašali, česa nismo počeli, saj nam ni bilo niti malo dolgčas.

Letošnja novost za to so bile Strahčeve poletne dogodivščine, ki smo jih izvedli v treh avgustovskih terminih. Te dni smo prosti čas preživljali v naravi; za telefone sploh nismo vedeli, da še obstajajo.

Kaj vse pa smo počeli, da smo se imeli tako fajn?? Spoznali smo osnove preživetja v naravi. Postavili smo si bivake, v katerih smo si uredili družabni kotiček. Naučili smo se postaviti in zakuriti ogenj, kar nam vedno kdaj prav pride. Na ustvarjalnih delavnicah, kjer idej ni in ni bilo dovolj, smo ustvarili veliko raznolikih izdelkov, ki smo jih odnesli domov za spomin na nepozabne počitnice tega poletja. Pred vročimi popoldnevi smo se ohladili v bazenu in z vodnimi igrami. Prespali smo tudi pod zvezdami. Postavili smo si »tabor«, kjer smo večer preživeli ob dobri družbi, ognju ter peki hrenovk in penic. Za piko na i pa smo obiskali tudi gasilce in spoznali vso njihovo opremo in pripomočke, ki jih uporabljajo pri pomoči na intervencijah.

Dogodivščin, ki smo jih doživeli, je še veliko več, a pustimo malo še za naslednje leto. Se vidimo, na nepozabnih poletnih dogodivščinah!!!

Vaši animatorji

Festival piva in kulinarike navdušil številne obiskovalce

ANŽE KOVAČIČ
DAVOR ŽEBOVEC

V soboto, 7. septembra, je na trgu pod lipami potekal že drugi letošnji Festival piva in kulinarike, ki ga je organiziralo društvo PDV. Dogodek je bil zasnovan kot priložnost za druženje občanov in raziskovanje novih kulinarčnih okusov.

Festival je ponujal širok izbor piv iz različnih craft pivovarn, od klasičnih lagerjev do bolj eksotičnih craft piv. Obiskovalci so uživali v pestri ponudbi, ki je zadovoljila tudi najzahtevnejše okuševalce. Poleg vrhunskih piv je bilo na voljo tudi obilje kulinarčnih dobrot. Tokratna novost je bila sodelovanje s tekmovalcem iz MasterChefa, Juretom Pavličem, ki je za obiskovalce pripravljaj okusne pice. Poleg pestre hrane in pijače so na svoj račun prišli tudi najmlajši obiskovalci. Zanje je bilo na voljo napihljivo igralo, ki je hitro postalo ena izmed glavnih atrakcij. Ustvarjalni kotiček s poslikavo obraza pa je poskrbel za dodatno zabavo.

Organizatorji bi se radi zahvalili Igorju Jagodicu za posojeno agregata, ki je omogočil nemojeno izvedbo dogodka, ter Komunalni Vodice za pomoč z opremo in kabli.

Člani društva PDV pa že z navdušenjem pričakujemo naslednji letošnji dogodek – **PRESTAFEST**, ki bo potekal **5. oktobra** v dvorani Kulturnega doma Vodice. **PRESTAFEST** bo pravzaprav znameniti nemški Oktoberfest, vendar v vodiški različici, kjer lahko pričakujete nepozabno izkušnjo, polno zabave, dobre hrane, odličnega piva in zanimive družbe, zato lepo vabljeni, da se nam pridružite in skupaj ustvarimo še en nepozaben dogodek!

Se vidimo 5. oktobra na PRESTAFESTU.

Več informacij o prihajajočem dogodku bo objavljenih na Facebook in Instagram profilu našega društva PDV Vodice

Ko zvonovi zapojo

Koncert ob žegnanjski nedelji v Šinkovem Turnu

  BERNARDA KOKALJ

Na večer žegnanjske nedelje v Šinkovem Turnu smo v Kulturno prosvetnem društvu Šinkov Turn pripravili koncert Ko zvonovi zapojo. Že sam naslov nakazuje, da so bile vse pesmi in besedila povezana z zvonovi. Pogosta upodobitev zvona v ljudski in umetni poetiki priča o velikem pomenu, ki ga je imel zvon v življenju skupnosti oziroma posameznika. O tem govorijo dela slovenskih pesnikov in pisateljev, ljudske pesmi, pregovori in reki kot na primer: 'Da se resnica prav spozna, treba je čuti dva zvona.' Prav tako je zvon posredno velikokrat vir slikarskega navdiha, upodobitev zvonov v Šinkovem Turnu na plakatu in koncertnih listih je delo slikarja Borisa Kublja.

Tudi v cerkvenih pesmih je zvon zelo pogosto navdih besedilom in melodijam. Najdemo ga v božičnih in velikonočnih pesmih, v Marijinih pesmih, v pesmih v vseh delih svete maše ter v obredih, kot sta poroka ali pogreb. In del tega so nam z izbranimi pesmimi in melodijami odlično predstavili nastopajoči: DVS Flora, Nik Plut na harmoniki, DVS Žametnice, FPS Matiči, solist Jakob Čuk na kitari in odrasel pevski zbor podružnice Šinkov Turn.

Večer sta povezovala Martina in Tomaž Merše. V veznem besedilu sta nas spomnila na pomen zvonjenja v različnih okoliščinah. Glavna naloga zvonov je, da naznanjajo bogoslužna opravila in vabijo k molitvi. Proti koncu srednjega veka so pričeli zvoniti t. i. angelovo češčenje zjutraj,

Pritrkovalci

praviloma ob 7. uri, opoldne in zvečer ob sončnem zahodu. Gre za simbolno povezavo treh delov dneva, kar pomeni, povezavo z Bogom skozi celoten dan, kar izkazujemo z molitvijo Angelovega češčenja.

Zvonjenje ali pritrkovanje ob sobotah, pozimi ob 15. uri in poleti ob 16. uri, se imenuje 'delopust'. Takrat naj bi zaključili delo tega dneva in se pripravili na nedeljo in na praznovanje. Ob petkih zvonijo zvonovi tudi ob 15. uri z velikim zvonom v čast Kristusovemu trpljenju in smrti na križu.

Zvonovi naznanijo smrt v podružnici oziroma v župniji. Mrliško zvonjenje ima dva dela. Odhod pokojnika v večnost naznani t. i. cingel, najmanjši zvon ali navček. Če pozvoni samo enkrat, naznanja smrt otroka, če dvakrat, z vmesnim premorom, pomeni, da je umrla ženska. Če se zvonjenje ponovi trikrat na enak način, pomeni, da je umrl moški. Potem se oglasijo vsi zvonovi, ki vabijo kristjane k molitvi za rajnega. Zazvonijo tudi na dan pogreba, po jutranjem

in opoldanskem zvonjenju. Župnijski zvonovi se oglasijo tudi med pogrebom.

Mašno zvonjenje naznanja bogoslužje v cerkvi. Za tovrstno zvonjenje se je uveljavil izraz 'firkelc'. Gre za zvonjenje, ki vabi k sveti maši petnajst minut pred začetkom. Zvoniti začne mali zvon, nato se mu pridružijo še ostali. Ob nedeljah in praznikih vabijo prvič k bogoslužju že eno uro pred mašo, z velikim zvonom. Ko se med sveto mašo povzdigujeta Sveto Rešnje Telo in Kri, se v zvoniku za trenutek oglasijo zvonovi in s tem naznanijo okolici najsvetejši trenutek svete maše.

Ko se bliža nevihta, se lahko zvoni t. i. 'hudo uro'. Takšno zvonjenje kristjane spodbuja k molitvi za odvrnitev preteče nevarnosti. Pri tem zvonjenju se oglesi najprej veliki zvon, nato se mu pridružijo preostali. Zvonilo naj bi se tako dolgo, dokler se nevarnost ne odvrne.

V preteklosti, ko še ni bilo gasilskih siren, so zvonovi opravljali svojo nalogo tudi na civilnem področju. Tako

se je v primeru požara klicalo na pomoč z bitjem v načinu, ki ga imenujemo 'biti plat zvona'. Kadar zvoni ob neobičajni uri, pomeni, da se je zgodilo nekaj izrednega, običajno neprijetnega.

Posebnost večera pa je bilo pritrkovanje, ki se je na izvirni način prepletalo z besedo in glasbo. Pritrkovalci so v štirih sklopih predstavili različne melodije. Odlično pritrkovanje smo poslušali iz zvonika, prenos slike na ekranu v cerkvi pa je pričaral izredno zanimiv vpogled, kako pritrkovanje zgleda v živo. Pitrkovalci so se nam ob koncu koncerta predstavili in nagradili smo jih z velikim aplavzom. Nekaj zanimivost o pritrkovanju so zapisali na koncertnem listu.

Kaj je pritrkovanje in kaj zvonjenje? Zvonjenje je splošni izraz za delovanje zvonov v cerkvenem zvoniku. Pri običajnem zvonjenju zvonovi nihajo in oddajajo enakomeren ritem, bodisi posamezno bodisi več zvonov hkrati v določenem zaporedju. Namenjeno je obveščanju in povabilu k molitvi ali označevanju pomembnih dogodkov na primer ob smrti. Pitrkovanje pa je posebna zvrst slovesnega, prazničnega zvonjenja in je edinstvena značilnost slovenske dežele. Ime 'pritrkovanje' izhaja iz načina igranja, kjer kembelj zvona ne udari z nihajem, ampak nanj trka. Pitrkovalec kembelj z vrvjo in rajklom priveže tako, da je ta odmaknjen od krila zvona za 2 do 10 cm, kar omogoča lažje pritrkovanje. S spreminjanjem ritma in jakosti udarcev lahko pritrkovalec ustvarja različne melodije.

Izvor pritrkovanje še danes ni povsem pojasnjen, a verjetno sega v čas turških vpadov, ko so za opozarjanje pred nevarnostjo poleg kresov uporabljali tudi zvonove. Takrat so 'bili plat zvona', kar pomeni, da je nekdo moral v zvonik in s kembljem udarjati na eno stran zvona ali več zvonov. Iz teh opozoril so se verjetno razvile prve melodije, ki so se nato prenašale kot ljudske pesmi iz roda v rod. Melodije pritrkovanje se razlikujejo po pokrajinah, podobno kot narodne noše. Danes pritrkovalci ob starih melodijah skladajo tudi nove in jih zapisujejo s posebnimi notami. Vsaka melodija ima svoje ime, na primer: 'v dve', 'v pet', 'škofova podrobljena', 'Radetzky marš', 'tri mešano v dva štuka', 'v pet naokoli' itd. Melodije pritrkovanje se delijo v dve skupini, v leteče in stoječe melodije. Pri letečih melodijah veliki zvon zvoni in daje takt, ostali zvonovi pa čas med njegovimi udarci zapolnijo z melodijami, v katere se vpleta drobljenje. Pri stoječih melodijah so vsi zvonovi enakovredni; noben ne zvoni z nihanjem, temveč se nanje udarja s kemblji. To omogoča prave glas-

Jakob Čuk s kitaro

bene učinke, saj se melodija lahko igra glasneje ali tišje, spreminja ritem, hitrost itd.

Pitrkovanje je zahtevno skupinsko muziciranje, ki zahteva številne vaje in veliko prakse. In pritrkovalcem Niku Nahtigalu, Dominiku Jagodicu, Aljažu Jeraju, Blažu Podgoršku, Martinu Kodermanu in Maticu Čebulju to odlično uspeva.

Večer smo želeli zaključiti še z druženjem pred cerkvijo, pa nas je zadržal dež, a vtisi z večera so ostali nepozabni.

Nik Plut s harmoniko

Prenos pritrkovanja

Piknik DU Bukovica – Šinkov Turn

✂ 📷 DRAGICA SODNIK

Kot vsako leto smo tudi letos 10. avgusta organizirali in pripravili piknik za naše člane Društva upokojencev Bukovica – Šinkov Turn.

Kar nekaj časa in priprav smo temu namenili na sejah našega upravnega odbora. Problemi so nastali zato, ker nismo našli primerne prostora za piknik. Ker je v mesecu avgustu normalno, saj je poletje vroče, nam tudi letos temperature niso prizanesle. Vročina je bila neznosna, več kot 30 stopinj in ni nam vseeno, kako se bodo naši člani počutili na prostem v takih vremenskih razmerah. Zavedati se moramo, da je zdravje in počutje najpomembnejše za vsakega posameznika.

Pikniki so bili večinoma zunaj pri PGD Šinkov Turn. Izvedeli smo, da tam ni več nobene sence, zaradi odstranitve dreves. Iskali smo druge alternative – Utik: pri brunarici in Selo: Smučarska koča. Tudi tam ni bilo možno zagotoviti sence za množično udeležbo na pikniku.

Zato smo se odločili, da bo piknik v Utiku, v dvorani. Verjamem, da mogoče ni bilo vsem po volji, ampak zelo pomembno nam je zdravje ljudi.

Zbralo se nas je kljub temu veliko, okoli 60 članov. Na začetku nas je pozdravila pesem našega pevskega zbora Aro-nija. Hvala, da si vzamete čas in nam s pesmijo polepšate dan.

Imeli smo odlično pogostitev pečenja na žaru, za kar se iskreno zahvaljujem g. Janiju. Za dobro razpoloženje pa je poskrbela harmonika izpod prstov g. Roberta, ki se mu tudi zahvaljujem.

Pripravili smo tudi srečelov, bilo je veliko dobitkov, vse srečke so bile dobitne in tudi vse so bile prodane. Imeli smo se zelo lepo ob poslušanju glasbe, ob klepetu, prav tako ob dobri pogostitvi.

Zahvalila bi se vsem, ki ste pomagali pri pripravi: upravnemu odboru pri dogovorih in usmeritvah ter idejah, kako pripraviti piknik. Poverjenikom, ki so obiskali naše člane po domovih in jih povabili na piknik, članicam pri pripravi srečelova. Zahvala tudi fantom pri postavljanju miz in klopi in seveda tudi pri pospravljanju. Brez vaše pomoči nam puncam ne gre najbolje. Skupaj pa zmoremo.

Na koncu bi se pa zahvalila vsem vam, ki ste bili z nami na lepo sobotno popoldne, vsem, ki ste kakor koli prispevali in nam finančno priskočili na pomoč in prispevali tudi zelo dobre dobitke.

Hvala vsem in nasvidenje prihodnje leto.

Enota za prvo pomoč GZ Vodice.

Na pomoč dobiva pravo konjenico in se spogleduje z namenskim vozilom!

KLEMEN DOLENC

ARHIV ENOTE ZA PRVO POMOČ, GASILSKE ZVEZE VODICE

Enota za prvo pomoč Gasilske zveze Vodice je imela v zadnjem letu, kot tudi v letih poprej, izjemno vlogo pri zagotavljanju varnosti in prve pomoči prebivalcem ali obiskovalcem naše občine. S svojim delovanjem na različnih področjih smo prostovoljci enote dokazali, da smo vedno pripravljeni priskočiti na pomoč v najtežjih trenutkih. Povprečni odzivni čas enote se meri v minutah, kar je pomembno pri nujnih stanjih, kjer je ogroženo življenje.

V preteklem letu je enota za prvo pomoč sodelovala na 68 intervencijah, letos pa je število posredovanj že preseglo 45. Med naborom posredovanj so bili tako manjši dogodki, kot so poškodbe pri delu ali športu, kot tudi večje nesreče, ki so zahtevale obsežnejše ukrepanje. Člani enote posredujejo tudi pri prometnih nesrečah, ki so vse bolj pogoste tudi v naši občini. Posredovanje na cesti je še posebej specifično in zahteva velik poudarek na varnosti in zavarovanju delovišča.

Poleg operativnih nalog je enota za prvo pomoč Gasilske zveze Vodice zelo aktivna tudi na področju izobraževanja in preventive. Organizirali smo več tečajev prve pomoči, na katerih so se lahko občani in zaposleni v posameznih podjetjih naučili osnovnih postopkov oživljanja in pravnega ravnanja, ko je treba nuditi prvo pomoč. Verjamemo namreč, da je ozaveščenost ključna za hitro in učinkovito ukrepanje, ter za boljšo možnost preživetja ob nesrečah ali nenadnih nujnih stanjih.

Enota se nenehno izobražuje, opremlja in svoje delovanje prilagaja času in nalogam, s katerimi se sooča. Kaj kmalu po odprtju težko pričakovane vodiške obvoznice smo ugotovili, da smo na cesti lahko bolj vidni, da v primeru uporabe modrih luči na gasilskih vozilih promet mimo delovišč poteka bolj umirjeno in počasneje ter bolj varno. Ob posredovanju na različnih intervencijah na slabo dostopnih mestih smo prišli do spoznanja, da moramo določeno opremo spraviti do poškodovancev tudi z veliko mero iznajdljivosti.

S pomočjo naših podpornikov se je pokazala možnost uporabe namenskega intervencijskega vozila, ki bi bilo opremljeno po naših merilih in željah ter bi sodelovalo na intervencijah v naši občini. V začetku tega poletja smo se tako lotili novega konceptnega projekta, v katerem smo si začasno izposodili intervencijsko vozilo, ki smo ga uporabljali v zadnjih nekaj mesecih. Izkazalo se je, da uporaba

vozila za člane enote pomeni varnejšo pot na sam kraj intervencije, boljšo vidnost in lažje zavarovanje kraja intervencije. Pomeni tudi, da imamo določeno opremo hitro na kraju in tako je oskrba poškodovancev ali nenadno obolelih lahko še bolj učinkovita. Vozilo je namensko in opremljeno s sireno in modrimi lučmi, ter ima v prtljajnem delu vozila namensko pripravljene shranjevalne površine za medicinsko opremo. Vozilo smo napolnili z opremo za imobilizacijo, kisikom, AED in drugo nujno opremo. Tako smo kadarkoli pripravljeni na večino situacij, kamor smo poklicani na pomoč.

Gasilska zveza ima natančno postavljen plan investicij v vozni park. Ta plan je postavljen in potrjen za nekaj let vnaprej, zato je nakup takega vozila s pomočjo GZ v tem trenutku neizvedljiv. Enota se je obrnila za pomoč na občino, ki je ponudila pomoč pri nakupu, vseeno pa moramo vozilo opremiti, registrirati, ga polepiti z odsevnimi barvami za večjo vidnost in ga primerno vzdrževati. Na tem mestu nam lahko skupnost odločno pomaga. Vsak prispevek je velik delček v mozaiku učinkovitega delovanja enote tudi v prihodnjih intervencijah.

Če podpirate naše delo in nam želite pomagati pri nakupu in opremljanju vozila, to lahko storite z nakazilom na TRR GZ Vodice (SI56 0203 2001 4145 756, za namen Enota prve pomoči), lahko pa pošljete SMS na številko 1919 s ključno besedo EPP5 in s tem prispevate 5 evrov.

40. obletnica nove maše

✂ 📷 JERNEJA KIMOVEC

Prvega julija so minila natanko štiri desetletja, odkar smo v vodiški občini praznovali zadnjo novo mašo. Takrat je v cerkvi svete Marjete na duhovniško pot stopil gospod Slavko Kimovec iz Repenj. Spomini na slovesnost so še vedno zelo živi ...

Dan se je začel s pesmijo zvonov, za katero so poskrbeli odlični pritrkovalci iz Smlednika. Budnica je bila spевна in prijetna in je oznanjala čudovito sončno, poletno nedeljo. Po zajtrku se je bodoči duhovnik odpravil domov, v Repnje, kjer je ob 9. uri sledilo uradno slovo od domačih.

Cerkvena tradicija namreč velevala, da novomašnik svojo zadnjo noč pred nastopom duhovniške službe preživi v domačem župnišču, v nedeljo zjutraj, pred svojo prvo sveto mašo, pa se poslovil od svojih staršev oziroma od svoje primarne družine. Gre za običaj, preko katerega starši uradno oddajo svojega sina – ali hčer v primeru, da gre za redovnico – v Božje roke.

Sin poklekne na blazino, ki jo položi na stopnice pred domačo vhodna vrata, starša pa ga simbolično poskropita s sveto vodo ter na ta način podata svoj blagoslov. Obred poteka v ožjem družinskem krogu in pogosto po licih spolzi tudi kakšna solza ... Po tem slovesnem dogodku namreč velja, da odslej njun sin ne pripada več njima, ampak začenja svoje novo življenje, posvečeno Bogu in skupnosti.

Prvo dejanje v okviru njegovega novega poslanstva je seveda ravno vodenje svete maše. Zato je 1. julija leta

1984 procesija iz Repenj peš krenila proti vodiški cerkvi, kjer so obiskovalci – duhovniki, sorodniki in prijatelji z vseh koncev Slovenije ob slovesnem pritrkavanju pripravili špalir, skozi katerega se je novomašnik sprehodil do oltarja. Prvo maševanje je potekalo gladko; pol leta prakse v zadnjem letniku Teološke fakultete je prišlo zelo prav. Župnijska cerkev je bila polna do zadnjega kotička, nekaj ljudi je zaradi pomanjkanja prostora bogoslužje spremljalo tudi od zunaj.

Gospodu Slavku sta iz tega dela dneva najbolj ostala v spominu dva dogodka. Najprej uvodni nagovor, ki ga je spisala njegova svakinja Helena in skozi katerega ga je pospremila na pot »v službi ljudi«. Za pomoč in vodstvo na tej poti mu je brat Miran podaril lesen križ z Jezusovo podobo, za spremstvo v lepih časih in za uteho v težkih. Ta križ ga je spremljal skozi celotno obdobje zadnjih štiridesetih let in še danes visi na častnem mestu v njegovih osebnih prostorih.

Drugo besedilo iz bogoslužja, ki si ga je župnik še posebej zapomnil, pa je

bila pomenljiva pridiga gospoda Antona Slabeta, ki je takrat služboval v sosednjem Šenčurju in pri katerem je novomašnik opravil mesec prakse. Izkušen duhovni vodja je med drugim povedal zgodbo o rimskem škofu Janezu XXIII., ki je leta 1958, ko je postal papež, svoji ostareli mami ponosno pokazal svoj bleščeči papeški prstan. Preprosta ženica pa je na zgubani, izdelani roki pokazala na svojega poročnega in dejala: »Brez tega tudi tvojega ne bi bilo.« To je novopečenega papeža – in tudi novopečenega duhovnika – opomnilo na skromnost in ponižnost, ki sta v Božji službi eni izmed najpomembnejših vrednot.

Po končanem bogoslužju je novomašnik prejel različna praktična darila, med katerimi sta bila tudi kelih, darilo mame Francke in očeta Jerneja, ter zelen mašni plašč, poklon bližnjih sorodnikov. Po tradiciji so pred cerkvijo pripravili manjšo pogostitev – agape, kjer so poleg pijače in dobrot, ki so jih spekle pridne gospodinje, postregli tudi z lokalno specialiteto – z vodiškimi prestami.

Kot zanimivost povejmo, da so pri Jagodicu čez nekaj dni, ko je novomašnik skupaj z očetom Jernejem prišel poplačat dolg za okusne preste, z nasmehom na obrazu pripomnili, da so imeli po novi maši toliko dodatnega prometa od blizu in daleč, da plačila nikakor ne morejo sprejeti.

Podobno so se odzvali tudi pri sosedih, »Bravharjevih«, ki so za namen slavnostnega kosila pod šotorom odstopili svoj travnik. Javna zahvala in aplavz več kot 220 povabljenec, ki so se zbrali na praznovanju, sta jim več kot zadoščala.

In prav to, pravi moj sogovornik, je eden izmed ključnih razlogov, zakaj je bil ta dogodek tako poseben. V sodelovanju in složnosti je namreč povezal vso vas, župnijo in tudi širšo skupnost.

Priprave na praznovanje so potekale vse leto in za brezhiben potek dneva je bilo potrebnih veliko pridnih rok. Vsak je v končni mozaik prispeval delček celote: pevci, pritrkovalci, mladinci, ki so z glasbo pospremili novomašnikovo slovo od doma in sodelovali pri pogostitvi, gospodinjje, ki so spekle pecivo in okrasile cerkev, šolske sestre, ki so poskrbele za kosilo in večerjo, ministranti, duhovniki, celotna ožja in razširjena družina ter še mnogi drugi ... Predvsem pa gre velika zahvala ceremonjerju, Jožetu Štupnikarju z Jesenic, ki je budno bdel nad celotno organizacijo dogodka.

Slovesnost je – kot marsikatera poroka – trajala kar do polnoči, naslednji dan, v ponedeljek pa so jo zaključili še s sprejemom in pogostitvijo vseh, ki so kakorkoli pripomogli k njeni izvedbi, vse od tridnevniče pred novo mašo do praznovanja

po njej. Vsak izmed njih je s strani novomašnika prejel posebno spominsko darilo – Sveto pismo.

Novi maši je sledila škofova odločitev, da novomašnik svojo prvo duhovniško službo začne s 14. avgustom istega leta. Vmesnih nekaj tednov je na povabilo različnih duhovnikov, s katerimi je že sodeloval, kot novinec ob nedeljah vodil slovesne maše po vsej državi, stanoval pa je v vodiškem župnišču pri župniku Petru Hočevarju, ki je ravno v letu pred tem nadomestil gospoda Vinka Malovrha.

Pot ga je od tam peljala najprej v Škofjo Loko, kjer mu je bila dodeljena vloga kaplana, nato za kratek čas v Leskovicu pod Blegošem, pa k Sveti Katarini (Topol), kjer je služboval kar enajst let, v župnijo Čatež-Zaplaz na Dolenjskem za deset let, za dve leti še v Tržišče ..., sedaj pa svoje poslanstvo že štirinajsto leto izpolnjuje v Trebnjem.

A kamorkoli ga že ponese pot, povsod poleg službe duhovnega vodje opravlja tudi različna druga dela, s katerimi lajša in lepša življenje ljudi. Obiskuje bolne in ostarele, svetuje zakoncem in parom, vodi duhovne vaje, poučuje verouk, inštruiira otroke in mladostnike (posebej dobro mu gredo od rok matematične uganke in fizikalni zakoni), pomaga pri organizaciji dogodkov v župniji, loti pa se tudi marsikaterega popravila, od tistih v župnišču in cerkvi pa vse do javne razsvetljave ... »Od krsta do smrti in vse vmes,« pravi.

Kamorkoli pride, se z ljudmi hitro poveže in ko pride čas, da po dogovoru s škofom nadaljuje svojo pot v drugi župniji, slovo od faranov pogosto ni najlažje. Takrat se vedno spomni zgodbe o vernikih, ki so se,

ker nikakor niso želeli, da njihov dolgoletni župnik odide drugam, o tem želeli pogovoriti s takratnim škofom Alojzijem Šuštarjem. Ko jih je ta obiskal, je najprej pohvalil vsa župnikova dobra dela, s katerimi so bili ljudje nadvse zadovoljni. Nato pa jih je vprašal: »Vaša župnija je zahvaljujoč vašemu požrtvovalnemu duhovniku sedaj lepo urejena, otroci radi hodi-jo k verouku, cerkev je ob nedeljah polna ... Bi morda tudi kakšni drugi župniji, kjer stvari ne stojijo tako dobro in je treba še marsikaj postoriti, privoščili takšnega župnika, kot ste ga leta imeli vi?« In tako so s pomočjo modrega škofovega nauka tudi farani spoznali, zakaj mora duhovnik – za blagor ljudi – vselej naprej, tja, kjer ga (naj)bolj potrebujejo.

To, kar je gospod Slavko spoznal že daljnega leta 1978, ko se je v čisto posebnem, pa vendarle povsem običajnem trenutku odločil, čemu želi posvetiti svoje življenje. Takrat je namreč ravno zaključil služenje vojaškega roka in se kot izučeni elektrotehnik ob študentski podpori zaposlil v tedanjem Iskra Commercu – v enoti Iskra servis v Rožni dolini. Tam je kot vajenec popravljал različne električne naprave, med njimi radie, televizorje in kuhinjske aparate. Ob neki priložnosti, ko je s popravilom likalnika nadvse razveselil neko starejšo gospo, se je v trenutku zavedel, da je to tisto, kar si želi početi vse življenje – razveseljevati ljudi s svojim delom. In prav to sedaj počne že več kot 40 let. Živi z ljudmi, dela z ljudmi – in za ljudi. Na ta način, pravi, osrečuje tako njih kot tudi sebe. In pravzaprav, sklone, danes ni nič kaj dosti drugače kot pred štirimi desetletji ... Ljudje še vedno cenijo prijazne besede, pridne roke in pristno bližino – tako Božjo kot tudi človeško.

Najštevilnejša udeležba ekip ob 9. Izvedbi turnirja **3x3 Vodice**

 MATIJA KOSMAČ
 ROK JERAJ

Košarkarski turnir 3x3 Vodice, izveden 31. avgusta, je bil na neki način vse tisto, kar smo si ves čas želeli v organizacijski ekipi dogodka. Prvič v zadnjih devetih letih, odkar turnir organiziramo v tej zasedbi s pomočjo Victoria Cluba, nam je uspelo na turnir privabiti 16 ekip, kar je odličen uspeh in potrditev našega dobrega dela, ki ga v veliki meri omogoča Občina Vodice. Za to smo hvaležni čisto vsakemu udeležencu, ki je na kakršenkoli način na turnirju sodeloval v preteklih devetih letih. Hkrati pa je to tudi lepa popotnica za jubilejno deseto izvedbo dogodka, na kateri si želimo še več obiska s strani lokalnega prebivalstva.

V tekmovalnem smislu je bil turnir velik uspeh. Tekmovanje na igrišču za OŠ Vodice je potekalo tekoče, brez pritožb, in kar je še bolj pomembno, brez poškodb. Ob dobrem vzdušju, prijetni družbi in odlični glasbi, hrani ter pijači, se je vse skupaj začelo s predtekmovanjem v štirih skupinah. V četrtfinalu je že prišlo do prvih presenečenj, saj so izpadli košarkarji ekipe AŽ masažni studio, ki so v

preteklosti že krojili vrh turnirja. Med štiri najboljše so se uvrstili Ninič Team, Nomago, Slokat in T3XM. Tudi tu je bilo opaziti nekaj starih znancev. Favorita sta bila ekipi Nomaga in Ninič Teama, vendar je bil to očitno dan presenečenj, saj sta se v finale uvrstili moštvi Slokata in T3XM. Fantje iz Loške doline, ekipa Slokat, je na koncu prevladala in se veselila zmage proti Primorcem iz moštva T3XM.

Lani smo prvič izbrali najboljše tri najboljše posameznike turnirja in letos izbor ponovili. Med najboljše tri so se zvrstili Tomaž Strle (T3XM), Rok Sterle in Martin Gerbec (oba Slokat).

Vse skupaj pa se je spet tradicionalno končalo še s tekmovanjem v metu za 3 točke in v metu s sredine igrišča. Pri trojkah je spet prvo mesto romalo v roke družine Hudobivnik, tokrat je bil zmagovalec Mark. Pri metu iz sredine igrišča pa se je najbolje izkazal Sebastjan Zagorc, ki je prvi uspel zadeti po nekaj poskusih sodelujočih. Vsi so bili deležni tudi nagrad naših zvestih sponzorjev. Ob 10. izvedbi turnirja je naša želja ponoviti vse, kar nam je uspelo letos in dogodek začiniti še z dogajanjem, ki bi uspelo na prizorišče privabiti še več prebivalcev občine Vodice, ki jim morda košarka ni osnovni interes.

Narava že celi rane

VIDA PIRC
FRANCI ŠTUPAR

Nedoumljivo divjanje narave lanske poletje, kakršnemu še nismo bili priča, je za seboj pustilo katastrofalne posledice. Ne samo podivjane vode v začetku avgusta, tudi strašna moč vetroloma v mesecu juliju, so opozorila narave, da je z njo treba ravnati bolj prizanesljivo. Namen tega članka ni polemiziranje o vzrokih za take dogodke, pač pa bi rada izpostavila način odpravljanja posledic. Navedena dva dogodka sta globoko v nas prebudila že krepko drema vo zavest sočutja, solidarnosti, in čuta pomagati pomoči potrebnim. Naenkrat smo se zavedeli svoje majhnosti in kako neskončno lažje nam je, če imamo ob sebi nekoga, ki nam je pripravljen ponuditi roko pomoči.

Najbolj so bile prizadete stanovanjske hiše in gospodarski objekti, pa tudi ceste in mostovi. Na tem mestu bi izpostavila tudi poškodovane številne planinske poti, ki so bile čez noč zaprte in neprehodne. Posledično so se zaprle tudi planinske koč, do katerih so vodile zaprte poti in je tudi tu naenkrat začela nastajati gospodarska škoda. Ko so bili za silo popravljene stanovanjski objekti, so planinska društva takoj pristopila k popravilu poškodovanih planinskih poti. Pri tem so jim pomagali številni prostovoljci, katerih pomoč je neprecenljiva. Prej kot v letu dni so praktično vse planinske poti v naši državi, ki so jih lani prizadele poplave in vetrolom, že normalno in varno prehodne.

Špik

Divjanje narave in rezultate dela prirodnih prostovoljcev lahko opazimo na številnih planinskih poteh, predvsem v Kamniško-Savinjskih Alpah, na Koroškem in na Pohorju. Popravljene poti smo Gamsi lahko videli v mesecu maju, ko smo se podali na Kamniški vrh in do Korošaških slapov. Ob cesti proti Kamniški Bistrici je bilo še tisoče kubikov naneselega gramoza in ostankov izruvanih drevesnih storov, brežina Bistrice pa je bila na več mestih že na novo utrjena. Pot na Kamniški vrh je mestoma speljana drugje, krušljive dele so znova uredili in vzpostavili varen prehod, ponekod tudi zavarovan z jeklenico. Precej neprehoden je bil videti dostop do Korošaških slapov, a se je naš vodnik potrudil in našel varne prehode, da smo lahko videli mogočen slap, ki preko strmih skal pada v plitek tolmun. Na tem mestu gre še enkrat velika zahvala vsem prizadevnim društvom in posameznikom, ki so z marljivim prostovolj-

nim delom poskrbeli, da letos že lahko varno hodimo po vseh planinskih poteh.

Povsem drugo sliko smo videli v mesecu juniju, ko nas je pot vodila na Ojstrnik, vrh v Karnijskih Alpah, na meji med Italijo in Avstrijo. Tam je bila narava bolj prizanesljiva in jih ni prizadejal vetrolom, niti poplave. Pot po gozdu je dajala vtis, da smo v neki davni pravljici, kjer ogromna stoletna drevesa v sebi skrivajo zgodbe, kaj vse so že videla. Višje se gozd umakne prostranim pašnikom, kjer še vedno pasejo in ohranjajo podobo davne krajine. Z vrha so se odprli širni razgledi na vse tri dežele, Avstrijo, Italijo in Slovenijo. Sestopili smo po drugi poti, polni pisanega cvetja in številnih žuborečih studencev.

Pravega botaničnega razvajanja smo bili deležni v mesecu juliju, ko smo se vzpeli na Črno prst, ki že sicer v tem času slovi po bujnem cvetju. Letošnja številna in obilna deževja so bujnost in pisanost cvetja še pomnožila. Po-

bočja so rastišča številnih redkih in zavarovanih planinskih cvetlic, izmed katerih še posebej izstopa alpska možina, imenovana tudi kraljica planin. Njeno rastišče je zavarovano do te mere, da v času njenega cvetenja, botaniki in varuhi gorske narave organizirajo vodene ogleda na mesta, kjer se še ohranja. V času našega obiska ta lepotica planin še ni cvetela, je pa naše estetske čute zadovoljilo številno drugo cvetje, tako da nam je vzpon minil, kot bi mignil. Z vrha smo se zazrli v spodaj ležečo Baško grapo z znano vasjo Stražišče, na drugi strani grebena pa je v kotlini bahavo ležalo Bohinjsko jezero, nad njim Zgornje bohinjske gore s kraljem Triglavom nad njimi. Sestopili smo po drugi poti, prav tako zanimivi in vredni ogleda.

Za vrhunec sezone smo si letos izbrali vrh v sosednji Italiji, in sicer Špik hude police (Cima di Terrarossa). Izhodišče je Planina Pecol, do katere smo se pripeljali preko Kranjske Gore in Trbiža. Strme in visoke stene niso obetale lahkega dostopa na vrh, a se je izkazalo ravno obratno. V času prve svetovne vojne so na vrh speljali udobno mulatjero, ki še danes služi kot odlična planinska pot. Zaradi zgodnjega odhoda na poti ni bilo gneče, čeprav je vrh izredno zanimiv in obiskan. Vrh smo seveda z lahkoto osvojili in bili nagrajeni s širnimi razgledi. Na jugu se je razprostiralo Kaninsko pogorje, na desni se je dvigal Montaž, na levi pa Viš, Veliki Nabojs in še nekoliko dalje Kamniti lovec in Višarje, povsem v ozadju pa Dobrač in nekoliko v desno naš že letos obiskani Ojstrnik. Vzeli smo si čas za počitek in uživanje v razgledih, potem pa smo se po isti poti vrnili na izhodišče. Med po-

Ojstrnik

tjo so nam družbo delali gamsi (tisti pravi), ki so se že povsem navadili na prisotnost človeka in prav zanimivo pozirajo, da se jih ujame v fotografski objektiv.

Tako smo v našem društvu ŠPD GAMS uspešno zaključili že osem letošnjih planiranih izletov. Vsak je

po svoje zanimiv in v nas pusti prijetne spomine. Seveda pa je vsaka pot veliko lepša v dobri družbi, ki jo pri nas, Gamsih, nikoli ne manjka. Pred nami so še štirje izleti in močno upamo, da bo vreme lepo, ali pa vsaj primerno za izvedbo vsakega od njih. Mi se jih že veselimo!

Kamniški vrh

Črna prst

Sezona obiranja – **Harvest season**, kot temu pravi- jo Kanadčani, kamor me je trenutno zanesla pot.

 MARJA KOŽELJ
 OSEBNI ARHIV

Čeprav je jesensko obiranje, ali kot mu rečejo na zahodu 'harvest', po svetu splošen običaj, pa se kulture med seboj razlikujejo po povezanih ritualih, simboliki in sodobnih praznovanjih.

Sredi bujnega ekološkega vrta se razprostira slikovita dolina Okanagan. Dolga in vroča poletja na jugozahodu Kanade in osupljivo neverjetna pokrajina, puščavski razgled, kavbojci in indijanci. Resnično pričara moj romantični pogled na Divji zahod, ki ga odkrivam počasi in vsakič znova.

Maggie in Elam sta več kot le izjemna gostitelja, lahko bi rekla tudi učitelja, presenetljivo aktiven par, ki uživa v upokojitvi. Elam je bil ekološki kmet že od sedemdesetih let prejšnjega stoletja, zdaj pa, ko ne skrbita za svoj velik vrt, med drugim igrata v klasični rock skupini, njuno življenje je polno dogodivščin, o katerih upam, da bom lahko brala v eni od Maggiejinih prihodnjih knjig.

Ko sta pred nekaj leti kupila svoje posestvo, sta trato spremenila v velik vrt spredaj in zadaj ob hiši, velik približno 0,2 hektara. Elam je trato spremenil v kompost tako, da jo je ločil in stresel trave s plevelom iz zemlje v kompost, ki stoji na robu vrta, in ga nekajkrat v sezoni dobro zalil, da bi ga lahko uporabil naslednje leto pred sajenjem.

Maggiejino in Elamovo desetletje trajnostnega kmetovanja me je naučilo neprecenljivih lekcij. Od sladke-

ga okusa sveže obranega paradižnika do zemeljskega vonja krompirja – nič ni boljšega od domačih pridelkov. Podnebje se sicer nekoliko razlikuje, vendar so načela pridelave in obdelave zemlje še vedno izjemno podobna. Preden sem se poglobila v pridelek, sem se vprašala o njunem viru vode, saj je kraj resnično pol puščavski. Izkazalo se je, da obsežen podzemni vodonosnik oskrbuje dolino in njeno kmetijsko industrijo. Zaradi pomanjkanja vode je moralo območje z leti razviti impresivne namakalne sisteme, zdaj pa je vlada zaradi vse večje suše tudi na tem območju uvedla omejitve. Ena od tehnik, ki jih Elam uporablja v svojem vrtu, da bi zmanjšal potrebo po prevelikih količinah vode, je, da okoli rastlin nanese večjo količino mulča, ki ga pozneje jeseni uporabi za kompost. Obiranje pridelkov je vrhunec vsakega vrtnarja. Poglejmo si, kako najbolje izkoristiti rezultate našega dela in shraniti pridelke za poznejšo uporabo.

Časovni razpored in tehnike

Za zagotavljanje najboljšega okusa in kakovosti je bistvenega pomena pobiranje ob optimalnem času. Po-

gosto je zaželeno zgodnje jutro, zlasti poleti, saj so rastline in plodovi hladnejši in manj verjetno, da bodo zvoedeneli. Bistveno je, da se izogibamo obiranju, ko so rastline mokre, saj lahko vlaga spodbuja gnitje in propadanje ter morebiti širi bolezni, plesni ...

Način obiranja se razlikuje glede na vrsto rastline. Paradižnik lahko na primer pobiramo skozi celotno sezono neposredno z rastline, ko postane rdeč. Poiščite rožnato zvezdico na konici paradižnika stran od peclja (zlasti jeseni, ko se skušamo izogniti zmrzali, vendar jih še vedno hranimo na hladnem in suhem mestu). Jajčevce in papriko običajno režemo z ostrim nožem ali škarjami z iglo. Fižol in grah lahko odtrgamo z rastline in jih poberejo, preden postanejo prezreli, saj bodo še naprej rojevali. Enako velja za številne zelene liste, kot sta blitva in kodrasti ohrovt, pustite jim nekaj prostora za rast, zunanje liste se obira vso sezono. Solato in špinačo lahko potegnemo iz zemlje in jo presadimo na kaj drugega, na primer na peso in korenje za jesensko nabiranje.

Pri gojenju vrta je lahko vsako leto malo drugačno, zato lahko preizkusite različne ideje.

Z izkušnjami pridobite znanje o tem, kdaj je treba obirati pridelek. Na splošno velja, da je dobro sadje in zelenjavo obirati, ko je najbolj zrelo. To je mogoče določiti na podlagi dejavnikov, kot so velikost, barva in tekstura ploda. Paradižnik mora biti na primer rdeč in čvrst, kumare pa temno zelene in hrustljave. Veliko zelenjave lahko začnete nabirati zgodaj in jo obirate skozi vso sezono, na primer bučke, ki vam bodo ob rednem nabiranju zagotavljale hrano, dokler jeseni ne zmrznejo. Če jih ne boste redno pobirali, bodo postale velike (a okus ne bo več preveč dober), nato pa se bodo ustavile. Lahko poberte mlado peso ali korenje in se pozneje vrnete po večje razredčene korenine. Samorodni krompir lahko izkopljete na začetku poletja in če pustite nekaj rastlin, jih poberte jeseni, ko so veliko večji in primernejši za skladiščenje.

Nega po spravilu: Ohranjanje svežine in okusa

Takojšnje skladiščenje: vmesno skladiščenje: temelj za dolgoživost

Pravilno ravnanje in skladiščenje takoj po spravilu sta ključnega pomena za ohranjanje svežine, okusa in hranilne vrednosti pridelkov. To vključuje kombinacijo tehnik, namenjenih preprečevanju poškodb, zmanjševanju izgube vlage in zaviranju rasti mikroorganizmov.

Ključni vidiki za takojšnje skladiščenje vključujejo:

- **Hlajenje:** večini sadja in zelenjave koristi takojšnje hlajenje ali ohlajanje, da se upočasni pre-

Maggie in Elam v vineriji Crowsnest, Cawston

snovni procesi in prepreči kvarjenje.

- **Ustrezno ravnanje:** med prevozom in skladiščenjem se izogibajte poškodbam ali odrgninam.
- **Nadzor vlage:** nekatero sadje in zelenjava potrebuje visoko vlažnost, da zadrži vlagu in prepreči venenje, medtem ko imajo drugi raje suhe razmere.

Metode konzerviranja:

Za dolgoročno skladiščenje lahko uporabite različne metode konzerviranja, s katerimi podaljšate rok trajanja pridelkov in uživate v njihovih dobrotah skozi vse leto.

Konzerviranje: to pomeni, da se živila zaprejo v neprepustne posode in segrejejo, da se uničijo škodljivi mikroorganizmi. Konzerviranje je primerno za veliko sadja in zelenjave, vključno s paradižnikom, breskvami, fižolom in kislimi kumaricami. **Zamrzovanje:** Zamrzovanje je preprosta in učinkovita metoda za konzerviranje sadja, zelenjave in celo kuhane hrane. Gre za hi-

tro zamrzovanje proizvodov, da se prepreči nastanek velikih ledenih kristalov, ki lahko poškodujejo celično strukturo. **Sušenje:** Sušenje je tradicionalna metoda, s katero se iz sadja in zelenjave odstrani vlaga, zaradi česar so na policah obstojni dlje časa. Priljubljene metode sušenja so sušenje na soncu, sušenje v pečici in sušenje v dehidratorju: Pri kisanju gre za konzerviranje živil v kisli slanici ali raztopini kisa. Ta metoda se pogosto uporablja za zelenjavo, kot so kumare, čebula in paprika: Fermentacija je postopek, pri katerem mikroorganizmi pretvorijo sladkorje v kisline in alkohole. Uporablja se za proizvodnjo izdelkov, kot so kislo zelje, kimči in jogurt.

Nasveti za shranjevanje določenih proizvodov

Medtem ko za veliko sadja in zelenjave veljajo splošne smernice za shranjevanje, imajo lahko določeni pridelki posebne zahteve za shranjevanje.

Sadje: (shranjujte ločeno od zelenjave)

Jabolka: shranjujte v hladnem in temnem prostoru. Ne shranjujte skupaj z drugim sadjem, saj lahko etilen, ki ga oddajajo jabolka, prezgodaj privede do zorenja drugih pridelkov.

Jagodičevje: hranite v hladilniku, po možnosti v enem sloju, da se ne zdrobijo.

Citrusi: hranite pri sobni temperaturi za optimalen okus.

Grozdje: hranite v hladilniku ali v hladnem in temnem prostoru.

Zelenjava:

Krompir: hranite v hladnem in temnem prostoru. Ne shranjujte ga v bližini čebule, saj lahko povzroči medsebojno gnitje.

Čebula: hranite v hladnem in suhem prostoru.

Paradižnik: hranite na sobni temperaturi, dokler ne dozori, nato jih ohladite na idealno temperaturo 12 stopinj C, da podaljšate rok uporabnosti.

Kumare: shranjujte v hladilniku, najbolje v zaprti stekleni posodi.

Zelenolistna zelenjava: shranjujte v hladilniku, zavite v vlažno papirnat brisačo.

Zelišča: shranjujte v hladilniku, zavite v vlažno papirnat brisačo ali v kozarcu vode.

Z upoštevanjem teh navodil za shranjevanje in uporabo ustreznih načinov konzerviranja lahko v sadju in zelenjavi z vašega vrta ali od lokalnih kmetov uživate vse leto.

Zgodovinska žetev: pridelek: tradicija, modrost in folklor**Zgodovinske prakse:**

Žetev je že tisočletja temelj človeške civilizacije in praznovanj. Ljudje so skozi zgodovino razvili domiselne

metode za pobiranje bogastva zemlje. V starem Rimu so na primer kmetje za rezanje žita uporabljali ukrivljene srpe in kose, v srednjeveški Evropi pa je bila metla običajno orodje za mlajenje žita.

Žetev je bila pogosto skupna stvar, saj so pri njej sodelovale cele vasi ali družine, da bi zagotovile uspešno žetev. V nekaterih kulturah je bila žetev povezana z verskimi obredi in festivali, na katerih so praznovali bogastvo zemlje in se zahvaljevali bogovom za njihove blagoslove.

Lokalna modrost: bogastvo znanja

Lokalne skupnosti so si nabrale stoletja modrosti in znanja o vrtnarjenju in žetvi. To znanje se pogosto prenaša iz generacije v generacijo in odraža edinstvene okoljske razmere in kulturne tradicije določene regije. Kmetje v kanadskih prerijah so na primer razvili tehnike za obvladovanje ostrih zim in suhih poletij, medtem ko so se obalne skupnosti

prilagodile izzivom pridelave pridelkov v vlažnem okolju s peščeni ali slanimi tlemi. Lokalno znanje vključuje tudi tradicionalna sredstva za zdravljenje rastlinskih bolezni in škodljivcev ter tehnike konzerviranja hrane brez hlajenja.

Folklor in vraževerja: dotik čarobnosti in vraževerja: vraževerja in vraževerja

Folklor in vraževerje so imeli v zgodovini pomembno vlogo pri kmetijskih praksah. Številne kulture so verjele, da lahko določena dejanja ali dogodki vplivajo na uspeh ali neuspeh pridelka. Kmetje po vsem svetu na primer že dolgo verjamejo, da sajenje glede na lunine cikle zagotavlja najboljšo letino. Tudi sajenje semen ob novi luni in pobiranje pridelka pred jesensko polno luno (ki je običajno pred nastopom ubijalske pozebe).

Druga vraževerja so vključevala uporabo talismanov ali amuletov za zaščito pridelkov pred škodljivci

in boleznimi. V nekaterih regijah je veljalo, da je slaba sreča, če se žetev prešteje, preden je končana, medtem ko so drugi verjeli, da je bogata letina znamenje sreče za prihodnje leto.

Sijaj ob žetveni luni.

Praksa žetve ni le zagotavljala preživetja neštetim generacijam, temveč je služila tudi kot vir navdiha in upanja. Dejanje, ko posadimo seme in opazujemo, kako raste v ploden pridelek, je dokaz moči narave in človeškega duha. Ko še naprej raziskujemo nove kmetijske tehnologije in prakse, je pomembno, da se spomnimo bogate zgodovine in tradicij, ki so oblikovale naš odnos z zemljo.

Vrtnarjenje in spravilo pridelka prinašata nešteto koristi, od boljše prehrane in okoljske trajnosti do občutka povezanosti z naravo. Ne glede na to, ali imate majhno dvorišče ali vrt na okenski polici, lahko s pridelavo lastne hrane nekaj pridobite.

Ko se boste podali na pot vrtnarjenja, ne pozabite sprejeti procesa učenja, eksperimentirati z različnimi pridelki, in kar je najpomembneje, se med tem zabavati! Pridelovanje lastne hrane prinaša oprijemljive in neoprijemljive koristi, izkušnja pa bo vaše življenje obogatila na nešteto načinov.

Maggie in Elamu se iskreno zahvaljujem za njuno predstavitev, prijaznost in pripravljenost deliti svoje dolgoletne izkušnje. Njuna strast do ekološkega kmetovanja in njuna zavezanost k regenerativnem kmetovanju sta navdihnili marsikoga v dolini, ki ji tukaj pravijo prestolnica organske hrane. Njuno znanje in modrost sta bila ključna, da mi je uspelo raziskati in napisati nekaj o tej temi.

Žetev: Zbor: brezčasna tradicija.

Ko bomo še naprej raziskovali rado-

sti in izzive žetve, si skupaj prizadevamo za spodbujanje trajnostnega kmetijstva in podporo lokalnim prehranskim sistemom. S pridelavo lastne hrane in deljenjem znanja z drugimi lahko ustvarimo bolj odpor- no in trajnostno prihodnost. Toda s trgatvijo delo na vrtu še ni končano. Jeseni je naslednji pomemben korak priprava tal za naslednjo sezono. To vključuje izdelavo komposta, s katerim obogatimo zemljo z bistvenimi hranili in minerali. To so zanimive teme, ki jih bomo podrobneje raziskali morda v prihodnjem intervjuju z njima.

Maggie in Elam sta omenila tradicionalna praznovanja žetve v njuni regiji. Vsako jesen dolina zaživi z živahnimi prazniki, ki so praznovanje bogastva regije in odraz njenih globoko zakoreninjenih tradicij.

Ti festivali brezhibno združujejo tradicionalne običaje s sodobnimi elementi in tako domačinom in obiskovalcem ponujajo edinstveno doživetje. Avtohtoni obredi žetve, evropske tradicije in sodobna praznovanja se združujejo in ustvarjajo širino kulturnega bogastva.

V središču praznovanj v dolini Okanagan so živahni jesenski sejmi. Ti dogodki predstavljajo kmetijsko ra-

znolikost regije in so prava paša za oči. Razstave lokalnih pridelkov, živine in kmetijske mehanizacije, mojstrstvo lokalnih obrtnikov, medtem ko se prepuščamo okusni hrani in pijači. Ne manjka tudi zanimivih izobraževalnih in drugih kulturnih dogodkov.

Tudi okanaganski ljudje Syilx, ki so prvotni prebivalci krajev (natives), imajo bogato zgodovino praznovanja žetve. Ta so se pogosto vrtela okoli vrnitve lososa, zorenja jagod in obiranja užitnih korenin. Ti dogodki, kot sta Nk'ikw (Praznik prvega lososa) in Xw'uł (Praznik prvih jagod), so bili spremljani z molitvami, pesmi in gostijami, da bi izrazili hvaležnost za obilje zemlje.

Čeprav so bili številni od teh običajev vplivani s strani evropske kolonizacije, se še naprej praznujejo in ohranjajo v domorodnih skupnostih.

Maggie, Elam in glasbena skupina Organic Humans bodo igrali in vrteli svojo plesno glasbo na letošnjem jesenskem sejmu jabolk na čudovitem zgodovinskem skoraj pravljicnem vrtu, Grist Mill (leto 1877), ki je po naključju prvi mlin za žito na zahodu Kanade ... jaz pa bom plesala :)

Kako pa boste praznovali vi?

Jesenski sejem leta 2023 v kraju Rock Creek

Navadna melisa *Melissa officinalis*

MIRJAM KRISTAN
HTTPS://PIXABAY.COM

Prvi zapisi o uporabi melise so se pojavili že v obdobju Rimljanov, ki so jo posvetili boginji lova Diani. V številnih zeliščarskih knjigah iz srednjega veka so jo omenjali kot eliksir življenja.

Pripisovali so ji čudežne moči in jo zaradi vonja in razkuževalnih lastnosti trosili po prostorih. Uporabljali so jo tudi za loščenje pohištva in jo dodajali v vodo za spiranje perila. Če njene liste zmečkamo, zavohamo njen značilen vonj, ki rahlo spominja na limono. Dolgoročnost uporabe kažejo tudi številna ljudska imena. Pravijo ji **aselnica, čebeloperka, maternjak, matičnik, črnica, medeni list, medenika, medovka, oselnica, rojevica, srčno zelje, citronska melisa in limonasta meta**. Navadna melisa je sad dolgoletnega načrtnega križanja oziroma umetne selekcije po srednjeveških samostanih. V naravi obstaja v podobni obliki, vendar ker nima tako močne arome, jo številni gojimo na vrtu. Pogosto jo obiskujejo čebele, saj je medonosna rastlina, ki obenem blagodejno vpliva tudi na zdravje čebel, saj odganja čebeljo grižo. Včasih so z melisinim čajem oprali čebeljak in s tem preprečevali obolenja čebel. V grškem jeziku melisa pomeni čebela.

Navadna melisa ima pokončno steblo posuto z dlačicami, ki je na prerezu kvadratasto in močno razvejano. Razrašča se v obliki grmička in zraste do 80 cm v višino s približno 60 cm obsega. Listi imajo izrazite listne žile in so jajčaste ali rombaste oblike z izrazito nazobčenim robom. Po zgornji površini imajo dlačice, veliki pa so od 6,5 cm in široki od 2 cm do 3 cm. Cvetovi so beli ali rahlo rožnati, dolgi do 1,5 cm in imajo značilno obliko za druž-

no usnjatic. Združeni so v skupine po tri do šest cvetov v zalistju zgornjih listov. Ima zelo drobno seme črne barve, ki je zelo majhno in solzaste oblike. Uporabljamo lahko celo rastlino, največkrat pa posegamo po listih, ki vsebujejo največ zdravilnih učinkovin, če jih nabiramo pred cvetenjem. Sveže uporabljamo predvsem v kulinarične namene, posušimo pa jih za zeliščarske pripravke. Primeren čas za nabiranje se razpotege od julija do oktobra. V kulinariki jo dodajamo poletnim napitkom in koktajlom. Lepo se ujame s sadjem, zato jo uporabimo za sadne solate, sladice iz sadja oz. jo uporabimo za piko na i pri kuhanju marmelade ali džema. Lepo noto doda sirnim namazom, solatnim prelivom in mesnim jedem. Uporabljamo jo kot dišavnico pri pripravi divjačine, ribjih jedi in perutnine. Navadno jo dodajamo proti koncu kuhanja. Pri nas je pogosto dodatek nadevom za štruklje in potice, nekateri pa z meliso odišavijo tudi vino, žganje in kis.

Pater Ašič jo priporoča za pomirjanje krčev in za urejanje prebave. Pravi, da pričara lepe misli in odganja »črne oblake« v primeru tesnobe, fiksnih idej in stisk. Krepi srce, pospešuje izločanje žolča, razkužuje in celi rane, ter daje telesu nove moči. Namočena v alkohol ali olivno olje je uporabna za masažo pri revmi, protinu ali utrujenih udih, ter na splošno pri slabem počutju. Krasna je tudi za urejanje mesečnega cikla in pri depresijah. Dr. Janko Rode jo priporoča v času prehladnih obolenj za grgranje in za izpiranje ust pri slabem zadahu, krepila naj bi tudi apetit in rahlo zniževala krvni tlak. Svetuje tudi zunanjo uporabo pri žuželčjih pikih in pri vseh že naštetih težavah s strani našega meniškega zeliščarja. Obkladki naj bi čistili ture in močno pomirjali otekline. V priročniku Naravna zdravila po izboru zdravnikov pravijo, da so meli-

Čebeloperka

sin čaj uporabljali že v srednjem veku za izboljšanje spanca in za zmanjševanje stresa in tesnobe. Laboratorijske raziskave so dokazale, da vsebuje kemične snovi, ki imajo protivirusne, antioksidantske in pomirjajoče učinke. Listi vsebujejo **terpene**, ki so pomembni za pomirjanje in **tanine** s protivirusnimi lastnostmi. Pri zdravljenju herpesa so spoznali, da nanašanje balzama za ustnice štirikrat na dan pospeši zdravljenje. Raziskali so tudi, da štirimesečno jemanje izvlečka navadne melise blaži notranji nemir in izboljša simptome, ki so posledica blage ali zmerne oblike Alzheimerjeve bolezni.

Izkoristimo dar narave in poskrbimo, da jo imamo vedno pri roki, saj v sebi skriva mnogo potencialov, ki so ključ do dobrega počutja.

Ocvrti melisini vršički:

Najprej pripravimo testo. Zmešamo 3 jajca, 2 dcl mleka in 200 g moke. Mešanici dodamo žlico sladkorja in pol žlice soli. Vršičke melise operemo in odcedimo, nato jih pomočimo v testo in ocvremo na segreti maščobi.

V mnogih zeliščarskih knjigah iz srednjega veka so meliso omenjali kot eliksir življenja.

V grškem jeziku melisa pomeni čebela.

Če njene liste zmečkamo, zavohamo njen značilen vonj, ki rahlo spominja na limono.

Naš pogovorni jezik ... (9)

✂ CVETO VRBOVŠEK IN DARE BORČNIK

R	
radlc	izraz pri taroku, podvoji vrednost igre
rajkl, tudi porajkl	priprava za povez. tovara (drva, veje...)
rajthoze	hlače
rajtov	imel namen
rajža	pot, potovanje
ratkapa	pokrov na avtomobilskem kolesu
rauf'nk	dimnik
rauf'nkerar	dimnikar
rehnšibar	pripomoček za računanje
reklc	suknjič
rena	pokrovka
rešpetin	daljnogled
ribežn	strgalo
rikverc	nazaj
riml	letev
ring'l	uhan
rinka	prstan
rištnga	naprava
rit'nsk	nazaj, hoja nazaj
rizl	drobiž, lahko velja za denar, lahko pesek
rom	okvir
ror	cev
rorl	pečica
roženkranc	molitev (»očenaši in zdrave marije«)
rešpetin	daljnogled
rudl	voziček za prevažanje težkih bremen
ruzak	nahrbtnik
S	
scagat	obupati
scrklan	razvjen
soldatek	mali zvonček
skret	stranišče

sm'tače	brki, mustače
smajna	cerkveni praznik (semanja nedelja)
striva	kravji porod (krava je striva)
Š	
šajba	šipa
šajtat	voziti izven prave smeri (se)
šajtrga	samokolnica
šalter	okno (šalter v banki)
šalter 2	stikalo (električno)
šaltat	prestavljanje (pri vožnji)
šaltat1	razumeti
šalthebl	prestavna ročica
šantov	šepav
šibica	vžigalica
šiht	služba
šiml	konj (belkast)
šinfat	kritizirat
šintar	konjederec
širhagl	grebljica za žerjavico
škundra	košara
šlafrok	halja
šlampast	površen
šlape	copati, natikači
šlauf	zračnica (za kolo)
šlic	zadruga na hlačah, tudi bavtara
šlihtat	urediti, dati v red
šlosar	ključavničar
šmelcat	kratek stik (povzročiti)
šmir	mazivo
šmirat	imeti zvezo z dekletom (naskrivaj)
šmorn	praženec
šmorn1	neugodna situacija, nered
šmirgl (papir)	brusni papir
šmuglat	nekaj na skrivaj početi
šnajc	robec
šnelfajerca	hitrostrelka (orožje)
šnicl	zrezek
šniclanje	žaganje, obdelovanje lesa
šnir'nce	vezalke
šnita	rezina

Skrivnost barv

 NADJA JERAJ

Po svetlem in vročem poletju, polnem velikih in malih dogodivščin, je vedno tako prijetno priti domov, se udobno namestiti v senco svojega vrta s skodelico domače kave in ob poslušanju čmrcljev v jesenski tišini prebirati spomine na počitnice. Poletje nas tako kot noben drug čas spomni tudi nase, v spominu za več mesecev pusti sledi: na toplo zlato barvo kože od močnega sonca, zrcni peska s plaže v naši brisači, kamenčki z gorskih poti v podplatih pohodniških čevljev, smešnim magnetom na hladilniku.

Te čudovite, dobre in barvite trenutke poletnih počitnic si želim čim dlje ohraniti v srcu. Ko sem hodila v šolo, smo pri prvih septembrskih urah vedno pisali esej na temo »Kako sem preživel poletje«, pri urah kreativnega risanja pa smo na isto temo slikali. Ta enostaven ustvarjalni pristop nam prav tako pomaga zapomniti si zabavne dogodivščine, h katerim se lahko vračate še dolgo v zimske večere.

Ni treba biti šolar, da si lahko privoščiš možnost ujemanja srečnih trenutkov in poletnih spominov. V jesenskem deževnem nedeljskem večeru na mizo z oljnim prtom položite likovni material in začnite ustvarjati »dnevnik poletja«, ki je lahko ena slika ali serija, sestavljena iz številnih dogodivščin.

S čim bomo slikali? Poletje je vedno povezano z barvo, polno je svetlih nasičenih odtenkov, zato je skoraj logično, da bomo raje slikali kot risali. Če se niste pripravili vnaprej in vas je

Pixabay.com

navdih ujel v nedeljo, lahko pokukate v šolski nahrbtnik – zagotovo boste tam našli komplet nekaj barvnih tub in čopičev. Za uživanje v umetnosti vam ni treba kupovati dragih profesionalnih materialov, dovolj bo, da uporabite tisto, kar vaši otroci ali vnuki uporabljajo tudi v šoli.

Toda s čim barvati? V šoli učenci najverjetneje uporabljajo tempero, gvaš, akvarel in redkeje akrilne barve. Verjetno imajo tudi barvice. Kaj naj torej med vsem tem izberemo? Najprej spoznajmo, kaj so same barve in kakšne so lahko razlike pri delu z vsako od njih.

Vsaka barva nastane na podlagi pigmenta – to je barvni prah naravnega ali umetnega izvora, ki je pomešan z vezivi. Prav to vezivo je sestavina, ki vpliva na raznolikost barv in tehnik njihove uporabe.

Tempera. Tempera je ena izmed najstarejših umetniških tehnik, ki se je pojavila pred več kot tri tisoč leti in med slikarji ni izgubila priljubljenosti vse do 15. stoletja, ko so se pojavile oljne barve. Klasična tempera je nastala z mešanjem barvnega prahu (pigmenta) z emulzijo iz vode in jajčnega rumenjaka, umetniki so jo uporabljali predvsem za slikanje cerkve-

nih fresk. Najbolj znana freska naslikana v tehniki tempera je Zadnja večerja Leonarda da Vinci.

Sodobna tempera, ki jo uporabljajo šolarji, ima v svoji sestavi pigment, pomešan z raztopino vode in lepila PVA. To gosto barvo z gostim neprozornim premazom, razredčeno z vodo, lahko nanese kot v tehniki glaziranja (prozorne plasti) in lahko tudi pastozno debelo nanese na papir ali platno. Med sušenjem ima barva žametno strukturo, ne spreminja barve in nasičenosti, se strdi in ne moti naslednjega sloja, če želite opraviti popravke.

Gvaš. Klasična sestava gvaša: pigment, gumirabin in belilo. Gre za gosto prekrivno barvo, ki se razredči z vodo. Delo z gvašem običajno poteka v tehniki od temnega proti svetlemu, saj se gvaš med sušenjem ne strdi in ga lahko z naslednjim slojem posvetlimo. V nasprotju s tempero barva med sušenjem postane nekoliko svetlejša in manj nasičena, kar je treba upoštevati pri delu. Toda tudi po sušenju jo je mogoče zlahka sprati s čopičev, palet in celo oblačil.

Akvarel. Akvarelne barve so sestavljene iz pigmenta in veziva na osnovi rastlinskega lepila, naravne-

ga gumiarabika z dodatkom glicerina, sladkorja in v klasični različici medu, zato je barva sladkega okusa. Akvarelne barve se razredčijo z vodo in jih je mogoče zlahka sprati. Ko se raztopi v vodi, tvori prozorno barvno plast, ki na sliki ustvarja učinek lahкотnosti, prosojnosti, zračnosti in nežnih barvnih prehodov. V klasični tehniki akvarela se bela barva ne uporablja, svetel ton pa se doseže z dodajanjem več vode, tako da je bel papir bolj prosojen.

Akril. To je sintetična barva, pridobljena z mešanjem pigmenta s polimeri. Pri sušenju akril rahlo potemni, poteza izgubi volumen, barva se hitro strdi in jo je skoraj nemogoče oprati. Zato je pomembno, da z njo delamo previdno, paleta in čopiče operemo, preden se barva posuši, na začetku dela pa vse čopiče damo v vodo. Akril pa je primeren za risanje na tekstil ali usnje, saj je stabilen in risba pri pranju ne izgine.

Za delo s temi materiali boste potrebovali poljuben papir debeline od 200 gsm (debelina papirja je zelo pomembna, saj delamo z vodotopnimi barvami, tanek papir pa se ob mokrem lahko zmečka, zato vam papir iz tiskalnika verjetno ne bo ustrezal), poljubno paleta (lahko je tudi bel keramičen ali plastičen krožniček), naravne oziroma sintetične čopiče ter vodo.

Zdaj ste pripravljeni, da sami ali z družino in prijatelji na papirju zapечатite svetle trenutke svojega poletja ter si privoščite spontan ustvarjalni oddih. Tudi če še nikoli niste slikali, se vam ni treba bati in veliko razmišljati, prepustite se čarobni moči barv: ko boste stisnili barvo na paleto, vam bo ta povedala, kaj storiti naprej, saj vam ni treba naslikati palme

Akvarel, slikarka Vera Tveleneva

in viseče mreže, lahko samo zaprete oči in prisluhnete svojim čustvom, ki jih imate v spominu na poletje, pomislite, kakšne barve je lahko to čustvo, kakšne oblike je, koliko je večje od drugih čustvenih spominov. Na ta način vadite asociativno mišljenje, ki je temelj ustvarjalnosti. Barvne lise, ki ste si jih zamislili, narišite na list in s tem boste ustvarili abstraktni zemljevid spominov. Vse te barve lahko med seboj mešate, ko se posušijo, pa lahko na vrhu rišete z barvicami: dodajate podrobnosti, puščice, vzorce ali pomembne napise, na primer citate iz knjig, prebranih čez poletje. Mimo-

Akvarel, slikarka Sofia Obuhovskaja

Tempera/Gvaš, slikarka Maja Majlova

grede, tudi barvica je mešanica barvnega pigmenta z voskom in smolami. Želim vam toplo in prijetno jesen ter veliko ur ustvarjanja. Z ustvarjalnostjo spoznavamo sami sebe.

Rožnati oktober v občini Vodice

Vljudno vabljeni na predavanje z delavnico

»Poskrbite za svoje zdravje«

Na predavanju bomo spregovorili o pomenu zdravega načina življenja, o preventivi, o 12 priporočilih proti raku, o pomenu udeležbe na preventivnih državnih programih (DORA, ZORA, SVIT) in o pomenu rednega samopregledovanja dojk.

Predavanje bosta izvedli članici Združenje Europa Donna Slovenije in bo potekalo **v četrtek, 17. oktobra 2024, ob 18. uri v Gasilskem domu v Repnjah.**

Organizator Športno društvo Repnje - Dobruša

Spoštovani starši!

OTROKOM DO 6 LET podarimo urbano, s katero zastonj včlanite v knjižnico Vodice svojega otroka in si brezplačno izposojate gradivo za otroke.

Ob vpisu prinesite osebni dokument otroka in vaš osebni dokument.

(Članstvo je do 18. leta brezplačno.)

Otroci do 6 leta v knjižnici ob vsaki izposoji dobijo žig. Ko zbere 8 žigov dobijo nagrado.

Vabljeni v Knjižnico Vodice!

Strela d.o.o.

Objavljamo prosto delovno mesto ELEKTROMONTER

Pogoji:

- končana šola elektro smeri
- vozniško dovoljenje kategorije B
- pripravljenost za terensko delo
- zaželeno izkušnje
- jezik sporazumevanja: slovenščina

Kaj pričakujemo:

- natančnost pri delu
- vestnost
- veselje do učenja novih stvari

Kaj ponujamo:

- delo v sproščenem kolektivu
- vsakodnevne izzive na delovnem mestu
- stimulatívno plačilo za dobro delo
- možnost zaposlitve za nedoločen čas s poskusno dobo 3 mesece

Prijave pošljite na elektronski naslov **info@strela.si**

IZID GLASILA

Prispevke pošljite
najpozneje do
10. 10. 2024.

OČESNA ORDINACIJA IN OPTIKA
CERKLJE

NOVA OČALA? NI PROBLEMA!

KUPON

do 150,00 €

POPUSTA ZA NOVA OČALA

+

BREZPLAČEN

PREGLED

(brez čakalnih vrst)

KUPON

-35%

VSA SONČNA OČALA, TUDI Z
DIOPTRIJO

+

BREZPLAČEN

PREGLED

(brez čakalnih vrst)

NAROČITE SE NA PREGLED

☎ 064 198 171

OČESNA ORDINACIJA IN
OPTIKA CERKLJE
Trg Davorina Jenka 10
www.o-o.si

*brezplačen pregled velja ob nakupu očal

OBČINA VODICE

*Tiho si odšla,
kot zvezda, ki ugasne nenadoma.
Tvoj smeh in toplina v srcih ostajata.
Spomin na tebe večno živi.*

ZAHVALA

V 70. letu starosti je mirno in žal za vedno
odšla predraga

ZDENKA KUŠAR

po domače Novakova Zdenka
iz Dobruše pri Vodica

Iskreno se zahvaljujemo vsem
udeležencem pogreba naše drage Zdenke.
Vaša prisotnost in besede tolažbe so nam
v teh težkih trenutkih pomenile neizmerno
veliko. Hvala za vsa izrečena sožalja.

Posebna zahvala gre članom PGD Repnje-
Dobruša, ki ste bili prisotni na pogrebu
in tam povedali lep, ganljiv govor, prav
tako tudi župniku Francu Mervarju za lepo
opravljen obred ter pogrebni službi za
vašo strokovnost in podpora.

Vsi njeni

*Spomini so kot iskre,
ki pod pepelom tlijo,
a ko jih razgrneš,
vedno znova zažarijo.*
(J. W. Goethe)

ZAHVALA

Z žalostjo v srcu se ob izgubi drage žene,
mame in babice

TILKE RAHNE

roj. 27. 3. 1931
s Sela pri Vodica

Zahvaljujemo sorodnikom, sosedom,
prijateljem in vsem drugim za izrečene
tolažilne besede, darovane maše, sveče in
cvetje.

Hvala vsem, ki ste jo pospremili na zadnji
poti, še posebej predstavnici Društva
upokoencev za ganljiv govor ter župniku
Francu Mervarju in pogrebni službi za lepo
opravljen obred.

Njeni najbližji

*Obstaja žalost, ki je neutolažljiva, in
bolečina, ki jo pozdravi čas.*

ZAHVALA

V 86. letu starosti je mirno za vedno odšla

KRISTINA REPNIK

iz Bukovice

Zahvaljujemo se sorodnikom, sosedom,
prijateljem in znancem za izrečena sožalja,
za tople besede tolažbe in sočutja ter za
darove, cvetje, sveče.

Iskrena hvala vsem, ki ste jo pospremili na
njeni zadnji poti.

V mislih in srcih bo vedno z nami.

Žalujoči domači

POGREBNIK

z vami že 30 let

www.pogrebni.si

Dvorje 13, 4207 Cerklje na Gor.

poslovna enota:

Šutna 11, 4209 Žabnica

24 URNA DEŽURNA ŠTEVILKA:

041 624 685

ZA CELOTNO OBMOČJE OBČINE VODICE

- KORAK DO UREJENE NEPREMIČNINE
- GEODETSKE STORITVE
- LEGALIZACIJE OBJEKTOV
- PRIPRAVA POGODB

Z VAMI ŽE 7 LET

POKLIČITE NAS
031 217 713

www.moj-geodet.si
Marjan OCEPEK, s. p.
Mengeš

KNJIŽNE NOVOSTI

Leposlovje za odrasle

AFSHAR, Tessa: **Božji pastir** (ameriški zgodovinski roman, ugrabitev, odnosi med spoloma, Kir – perzijski vladar, ok. 576-529)

NELSON, Caleb Azumah: **Na odprtem** (družbeni roman, fotografi, London, plesalke, odnosi med spoloma, črnci, rasizem)

WAHL, Caroline: **22 dolžin** (nemški roman, študentke, matematika, matere in hčere, matere, alkoholizem, sestre, samopomoč, plavanje, odnosi med spoloma)

SCORE, Lucy: **Pretvarjaj se, da si moja** (ameriški ljubezenski roman, mestno življenje, Maryland, družinski odnosi, rejništvo, odnosi med spoloma)

OŠLAK, Vinko: **Pismo Philemonu** : roman (slovenski zgodovinski roman, Paulus-svetnik, zgodnje krščanstvo, Rim, pisma)

MILEK, Vesna: **Pariz, ljubezen iz drugih časov** (spomini, kulturno življenje, zgodovina, Pariz, umetnost, umetniki, umetnice, eseji, reportaže)

TOWLES, Amor: **Lincolnova cesta** (družbeni roman, mladoletniki, vzgojni zavodi, bratje, sirote, prijateljstvo, potovanje z avtomobilom, ZDA)

Strokovno gradivo za odrasle

Kras : turistični vodnik : [edinstvena planota tisočerih zgodb] (Kras – Slovenija, turistični vodniki, Primorska, Slovenija)

Pocket Prague : top experiences, local life (Praga, Češka, turistični vodniki)

Leposlovje za otroke in mladino

RIPPIN, Sally: **Hej, Jaka!** Razredna zabava (zgodbe, šole, dečki, poškodbe, presenečenja, sošolci, šolski izleti, povečani tisk, začetno branje)

KARLOVŠEK, Igor: **Ognjeni trije. 5, Dom** (resničnost, Slovani, zgodovina, bojevanje, bratje, ljubezen, plemena, pogum, preživetje, pustolovščine)

ŠTEFAN, Anja: **Čez potoček in naprej** (slikanice poezija, živali, otroci, igre, prijateljstvo, življenjske modrosti, živali v domišljiji)

MARSILY, Noémie: **Mohi** (stripi, počitniški kampi, dečki, deklice, osamljenost, poletje, prijateljstvom, rak-medicina)

PERPAR, Mateja: **Psiha mi niha** : [zgodbe iz psihoterapevtske ordinacije slovitiga doktorja Olafa Dunkelkopfa] (SM resničnost, življenjska modrost, družbena omrežja, družina, humor, mladostniki, odraščanje, prijateljstvo, psihološki nasveti, spolnost, starši)

Strokovno gradivo za otroke in mladino

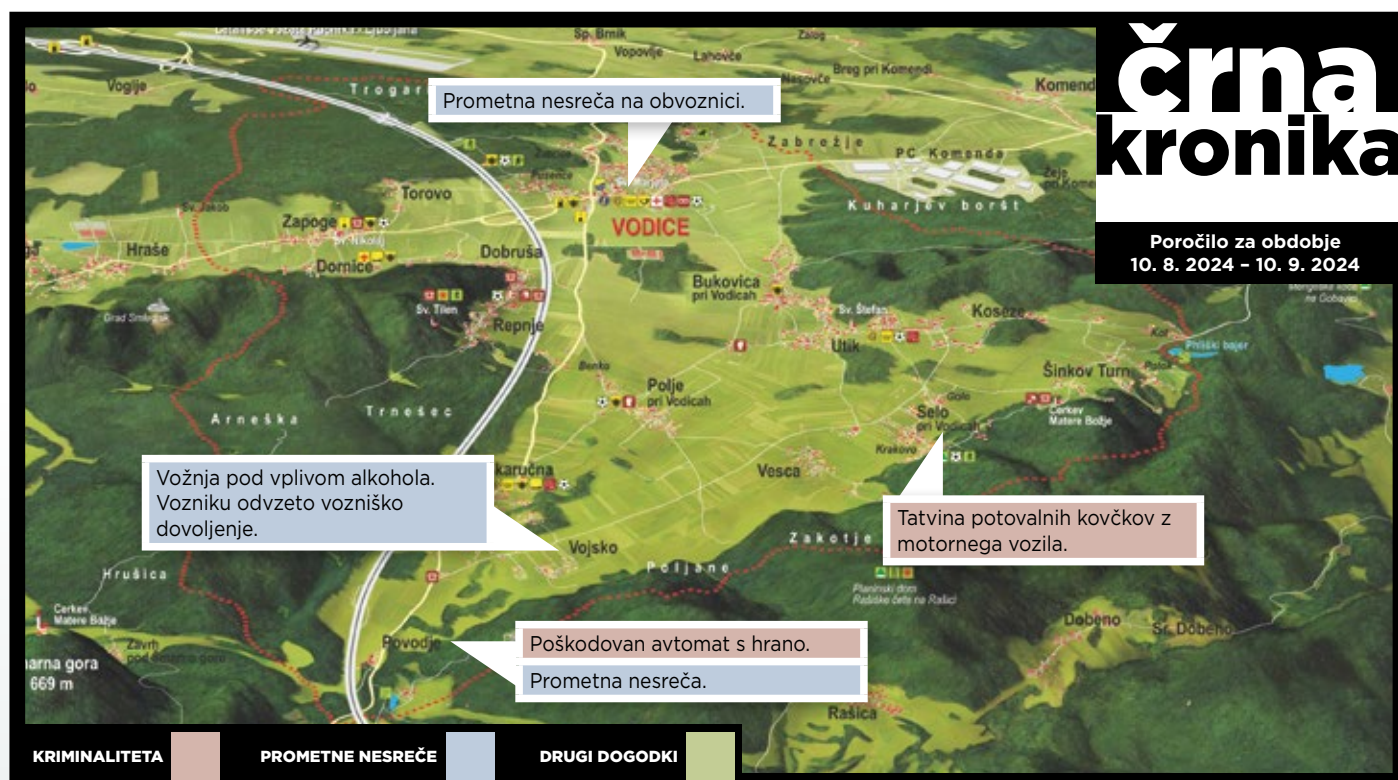
GARGULÁKOVÁ, Magda N.: **Zobje** : zrastejo ti samo dvakrat (zobje, ustna higiena, zobna higiena, knjiga za otroke)

JIMÉNEZ, Núria: **Skrbimo za naš planet. Voda pljusk!** (voda, poraba, varčevanje z vodo, velike tiskane črke)

JIMÉNEZ, Núria: **Skrbimo za naš planet. Odpadki fej!** (ravnanje z odpadki, varstvo okolja, velike tiskane črke)

OBVESTILO

TD Vodice vabi vse ljubitelje hoje v naravi, da se udeležijo 22. »Jesenskega pohoda Občine Vodice«

ki bo v soboto, 26. oktobra 2024. Odhod pohodnikov bo izpred koč SD Strahovica na Selu pri Vodichah od 8.00 do 10.00 ure. Pohod je prireditev rekreativno-družabnega značaja, trasa pohoda bo potekala na območju štirih občin: Vodice, Ljubljana, Trzin in Mengeš.

Tudi za letošnji pohod bo pripravljena krajša trasa za manj pripravljene pohodnike, in sicer izpred koč SD Strahovica do planinskega doma PD Rašica in nazaj.

Udeležba je primerna tako za starejše kot tudi za mlajše udeležence. Za udeležbo ni poprejšnjih prijav, pohoda se lahko udeleži, kdor želi. Startnina za krajšo ali daljšo izvedbo pohoda je 5.00 evrov. Udeleženci na startu dobijo kontrolni kartonček, v katerega na kontrolnih točkah pridobijo ustrezne žige (Dom PD Rašica na Rašici, kmečki turizem »Pri Blažu« na Dobenu, kmečki turizem »Pri Ručigaj« na Sp. Dobenu ter na Mengeški koči na Gobavici, krajša trasa samo na lokaciji PD Rašica). Na cilju bodo člani in članice TD Vodice pripravili za vsakega udeleženca še malico in pijačo.

TD Vodice nagradi s praktično nagrado tudi najmlajšega, najmlajšo, najstarejšo in najstarejšega udeleženca/udeleženko za opravljeno daljšo razdaljo.

Udeležba pohoda je na lastno odgovornost vsakega udeleženca. Udeležencem pohoda svetujemo uporabo obutve in oblačil primerne za hojo po gozdu in prilagojene vremenskim razmeram.

Dolžina pohoda je 15,8 km, krajša izvedba pribl. 8 km, celotna trasa je speljana po urejenih markiranih poteh po grebenu Rašice in vaseh ob njenem vznožju na severnem delu. Vzpon je od starta na Selu pri Vodichah do Planinskega doma PD Rašica, višinska razlika znaša približno 300 m, drugi in manjši del vzpona pa je proti Mengeški koči na Gobavici, preostala trasa pa poteka po ravnini. Celotna proga bo dobro označena.

Pohod bo potekal ob vsakem vremenu!

Kontaktna oseba za prireditev:

Alojzij Kosec / GSM 041 886 003

EVROPSKI TEDEN MOBILNOSTI
16.–22. SEPTEMBER 2024

Udoben javni prostor – za vse.

PRIPELJ SE V KNJIŽNICO S KOLESOM
IN ZADENI NAGRADO!

Vsakič, ko prikolesariš v knjižnico, da si izposodiš knjigo ali dve, prejmeš nalepko REGIJSKEGA CENTRA MOBILNOSTI LJUBLJANSKE URBANE REGIJE (RCM LUR).

Zberi štiri (4) nalepke in sodeluj v nagradnem žrebu za privlačne in praktične nagrade!

Regijski dogodek RCM LUR v okviru ETM 2024 traja od 9. 9. do 30. 10. 2024.

Regijski dogodek v okviru ETM 2024 organizira
Regijski center mobilnosti Ljubljanske urbane regije - Povezani ZA trajnostno mobilnost
Več na www.ruralur.si

Timo skače od zmage do zmage

MIHA ŠIMNOVEC

Timo Šimnovec, 16-letni smučarski skakalec s Sela pri Vodichah, je odlično odrinil v novo sezono slovenskega pokala. Na uvodnih štirih tekmah je namreč prav tolikokrat slavil zmago. Potem ko je bil junija najboljši tako na 75-metrski napravi v Velenju kot tudi na 90-metrski v Mislinji, je med počitnicami ohranil vrhunsko formo in konec avgusta v svojo korist odločil še preizkušnjo na 90-metrski skakalnici na Ljubnem ob Savinji. S tretjo zaporedno zmago se je mladi član SSK Mengeš še utrdil na vrhu skupne razvrstitve med mladinci, starimi do 18 let. Poleg tega se je dijak tretjega letnika Gimnazije Šentvid udeležil tudi tekme v starostni skupini do 20 let in na 110-metrski napravi pod Šmarjetno goro v Kranju prav tako osvojil prvo mesto. Izvrstna forma. Ob tem bi se radi zahvalili vsem navijačem in podpornikom, še zlasti pokroviteljem: Kibuba, Seršen Transport, Piso in Optika Cornea.

